DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

ben edebiyattan ibaretim

KAFKAOKUR

SAYI 68 · YIL 8 · TEMMUZ 2022 ·
18 TL · KKTC: 20 TL

Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi

GERÇEĞİN HER TÜRLÜSÜ,
ŞÜPHEDEN DAHA İYİDİR.

SIR ARTHUR CONAN DOYLE

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

KAFKAOKUR

KAFKAOKUR
Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi
"... ben edebiyattan ibaretim."
FranzKafka

Aylık Edebiyat Dergisi | Sayı 68 - 18 TL | KKTC: 20 TL

instagram.com/kafkaokur
twitter.com/kafkaokurdergi

İmtiyaz Sahibi
Akademiler Eğitim, Denetim ve Danışmanlık Tic.Ltd. Şti.

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Editör
Alparslan Demir

Genel Yayın Yönetmeni
Gökhan Demir

Sanat Yönetmeni
Yunus Emre Aytaç

Kapak Çizeri
Cansu Akın

Son Okuma
Ebru Özden Güroğulları
Buse Arslan

Web: www.kafkaokur.com
İletişim: editor@kafkaokur.com
Reklam: reklam@kafkaokur.com

Adres: Altunizade Mah. Palandöken Sok. No: 19/1
Üsküdar / İstanbul

ISSN: 2148-6824
Yayın Türü: Yaygın Süreli Yayın
Baskı: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş. (216) 354 30 00
Güzeltepe Mah. Mareşal Fevzi Çakmak Cad.
B Blok No 29/1/1 Eyüpsultan/ İstanbul
Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş. (216) 354 39 09

Yazarlar
Okan Çil · Soner Sert · Bahri Butimar · Çiğdem Demirhan
Zeynep Kahraman Füzün · Cihat Duman · Aysu Altaş
Şehnaz Erkan · Ilgaz Özoğlu · Eda İşler · Aykan Suat İpek
Hakan Bıçakcı · Mahir Şanlı · Hazal Kebabcı · A. Gülfem Özer
Alparslan Demir · Birsel Kılınçcı · Alper Canıgüz · Aleyna Rentz
Selim Bektaş · İrfan Kurudirek · Cem Tunçer

İllüstrasyon, Fotoğraf, Kolaj, Poster
Cansu Akın · Mücahit Aydoğdu · Yunus Emre Aytaç · Selen Çelik
Nilay Adlım · Merve Yiğit · Oya Başkaya · Pelin Aysan
Timuçin Keleş · Serkan Yolcu · Fevzi Egüz · İhsan Canıtez

© Her hakkı saklıdır.
Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonlar elektronik ortamlar da dâhil olmak üzere yazılı izin olmaksızın kullanılamaz.

15

Ayak Bilekleri Hatırası
Bahri Butimar

Ayak bileklerimden tutulurken, Pak-u üryanlığıma varıyorum bazen...

23

Sessizlik
Şehnaz Erkan

Çamaşır makinesi sıkmaya geçti. Bugün bu üçüncü makine çamaşır. Geriye bir makine beyazlar kaldı...

KAFKAOKUR

KAFKAOKUR'un tüm sayılarını
shopier.com/kafkaokur
adresinden edinebilirsiniz.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

24 **Gidemiyorum Bu**
İlgaz Özoğlu
Küçük bir lastikle alelade bağlamış saçlarını. Omuzlarına dökülüyor birkaç tutamı, omuzlarına ilk dökülen...

28 **Biraz da Benim Listemi Çalalım?**
Aykan Suat İpek
Paramparça serilmişiz kayalıklara. Falezin dibinde, nereden baksanız elli metre...

30 **Bedensiz Sevgililer** Hakan Bıçakcı
Bu sayfadaki aşk filmlerinde bir şey eksik: Sevgilinin bedensel varlığı. Erkek bakışı...

37 **Yalnızca Değerlik Otu** A. Gülfem Özer
kırık fincan, yarım sarhoşluk / her yaz böyle geçebilir / sus pus çocuğu evin, gezenti kedisi...

40 **Kuyruklu Meyhane** Birsel Kılınççı
Işığı biraz kısıyor garson, güzel bir masa seçiyor bizim için. Ben ve tanımadığım adam...

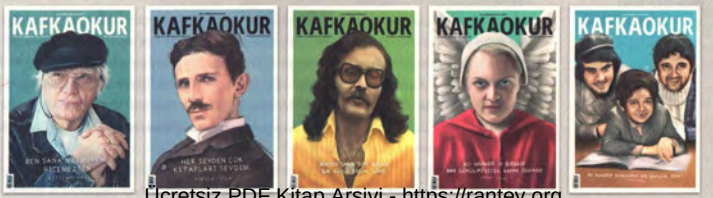

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Okan Çil

"ADIM SHERLOCK HOLMES BAŞKALARININ BİLMEDİĞİ ŞEYLERİ BİLMEK BENİM İŞİM"

"Arthur Conan Doyle adında bir yazar piyasaya çıkar ve Sherlock Holmes'ü dünyanın en popüler ve en gizemli dedektifi hâline getiriverir"

Suç hikâyelerinin tarihi epey eskilere dayanır. Cinayetler, kötü adamlar destanlarda da, kutsal kitaplarda da mevcuttur, ancak bu hikâyelerde işlenen suçu, cinayeti bir şekilde aydınlatmak için iz süren, delil toplayan bir dedektif ya da polis görünürlerde yoktur, çünkü henüz böyle bir kurum oluşturulmamıştır.

İlk modern kriminolojik çalışmalar 19. yüzyılda ortaya çıkar. Suçları araştırmaya yönelik kurulan ilk profesyonel polis teşkilatı ise 1812'de kurulur. *Sûreté Nationale* adlı teşkilatın başkanı da zamanında insan öldürme, sahtekârlık gibi suçlardan hapse girip çıkmış Eugène François Vidocq adında biridir. Vidocq sokağı iyi bildiği için, gerek istihbarat toplama yönünde yaptığı çalışmalarla gerek suçluların verilerinden bir arşiv oluşturma noktasında önemli işlere adım atar.

Bakış açını değiştirdiğinde, başta sana saçma görünen şeyler bile seni gerçeğe götürecek birer ipucu olabilir.

Aklın Şüphesi Suçun Gerçeğidir, Sherlock Holmes

Vidocq'un çalışmaları sadece kriminolojiye değil, suç edebiyatına da büyük katkı sağlar. Yakın arkadaşı olan Balzac'ın, Dumas'nın, Hugo'nun, hatta Poe'nun bile ilk dedektiflik serüvenlerini Vidocq'tan ilhamla kaleme aldıkları yönünde yaygın bir görüş de vardır.

Ancak Poe diğerlerinden farklıdır. 1841'de *Morgue Sokağı Cinayetleri* adlı kitapla tanıştığımız Dedektif C. Auguste Dupin'le birlikte ilk modern dedektifi Poe yaratmıştır. Arthur Conan Doyle da zaten onun için, ***"Poe yaşam soluğunu üflemeden önce dedektif öyküsü neredeydi?"*** diye sormaktan geri durmaz.

Fransa ve Amerika'da bunlar olurken İngiltere'deki ilk dedektiflik hikâyelerini de Wilkie Collins kaleme alır. Charles Dickens, Joseph Sheridan Le Fanu hep Collins'in ardılıdır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Avrupa ve Amerika'da bir sürü usta kalem tarafından dedektif hikâyeleri yazılırken, hiç kimsenin tanımadığı Arthur Conan Doyle adında bir yazar piyasaya çıkar ve Sherlock Holmes'ü dünyanın en popüler ve en gizemli dedektifi hâline getiriverir.

Üstelik bundan pek de memnun değildir.

"BÜYÜK SUÇLAR ÇOĞUNLUKLA BASİT OLANLAR ARASINDAN ÇIKAR"

Arthur Conan Doyle 22 Mayıs 1859'da Edinburgh'ta doğdu. Kalabalık bir ailenin onuncu çocuğuydu. Mütevazı bir memuriyetle karar kılan, zaman zaman da ressamlık yapan babası Charles Altamont Doyle, epilepsi nöbetlerinin yanında depresyon hastası bir alkolik olduğu için ilerleyen yıllarda bir bakımevine konulacaktı. Annesi Mary Foley Doyle ise az bir parayla evi çekip çevirmeye çalışıyor, bazı akşamlar çocuklarını etrafına toplayıp onlara bir sürü tarihî kahramanlık öyküsü anlatıyordu. Bu öykülerden en çok etkilenen çocuk Arthur Conan'dı.

Kardeşleri içinde en zekisi o olduğu için midir bilinmez, annesi Doyle'u küçük yaşlarda bir Cizvit yatılı okulu olan Stonyhurst Kolejine gönderdi. Doyle iyi bir eğitim aldı ve 1875'te buradan mezun olurken dinle arasına büyük bir mesafe koydu.

Eğitim hayatına Edinburgh Üniversitesinde tıp okuyarak devam eden Doyle, kişisel masraflarını karşılayıp eve para gönderebilmek için bir yanda da çeşitli işlere girip çıktı: Sağlık memurluğu da yaptı, Kuzey Kutbu'na balina avı için giden bir gemide doktorluk da. 1882'de mezun olduğunda tek kazancı tıp diploması değildi. Üniversitede en sevdiği hocalarından biri olan Joseph Bell'le olan dostluğu da en az diploması kadar değerliydi. Bell'in meslektaşlarından en büyük farkı kuvvetli gözlem gücüydü. Hastaları yahut ölüleri gözlemleyerek onların geçmiş hikâyesine ve kişilik yapısına dair bir sürü ayrıntıyı açığa çıkarır, böylece daha doğru ve hızlı şekilde tanı koyardı. Doyle, Bell'in bu özeliğine hayran oluyordu.

Bir aptal her zaman kendisine hayran kalacak daha aptal birini bulur.

Kızıl Dosya, Sherlock Holmes

Mezuniyetinin ardından ilkin bir arkadaşıyla ortak bir muayenehane açtı ancak pek anlaşamadığından ondan ayrılıp Hampshire'da tek başına bir yer daha açtı. Bir yandan hastalarla ilgilenirken bir yandan da çeşitli öyküler yazıyordu. Aslında yazmaya daha erken yaşlarda başlamıştı ama kendi işinin başına geçtiğinden beri kendine daha çok vakit ayırıyordu.

Birkaç öykünün yayımlanmasının ardından, o yıllarda yeni yeni popüler olan dedektif maceralarıyla da ilgilenmeye başladı. ***"Dedektif öykülerini okuyunca, neredeyse her vakanın şans eseri çözüme kavuşturulmasına şaşırdım. Kahramanın vakayı Dr. Bell'in tedavi yöntemine benzer biçimde ele aldığı ve bilimin romansın yerini aldığı bir öykü yazmayı denemeliyim,"*** diye düşünerek kolları sıvadı.

Bell'in gözlem gücü... Esas çıkış noktası buydu. Dönemindeki diğer dedektiflerde bulunmayan bu özellik üzerine düşünürken, öncüllerinden de ilham almaktan çekinmedi. Poe'dan gerilim ve gizemli çıkarımları, Gaboriau'dan adlî tıp incelemesini, Collins'ten bazı fiziksel özellikleri tek bir bünyede topladı. Sonra da onların eksik yanlarını fazlasıyla kapayarak eli iyice arttırdı ve ortaya oldukça "tuhaf" bir dedektif çıkardı.

Sherlock Holmes'un, dolayısıyla Dr. John Watson'ın ilk göründüğü romanın adı *Kızıl Soruşturma*'ydı. 1887'de, Beeton's Christmas Annual tarafından yayınlanan bu romanından 25 paunt gibi çok az bir telif alan Doyle, kendi potansiyelinin farkında olmadığı için tüm telif haklarını yayınevine devretti. Hatta kitapta Poe'nun Dupin'ine, Gaboriau'nun Lecoq'una da eleştiri yapmaktan, onların eksikliklerini vurgulamaktan çekinmedi.

Doyle bu romanı esin kaynağına, Joseph Bell'e ithaf etti. Hatta ona 1892'de yazdığı bir mektupta, ***"Sherlock Holmes'u şüphesiz ki size borçluyum,"*** diye yazdı. Bell'in yanıtıysa oldukça manidardı: ***"Sherlock Holmes sensin ve bunu gayet iyi biliyorsun."***

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Kızıl Soruşturma yayımlandı ama pek dikkat çekmedi. Doyle da zaten dedektif hikâyelerinden ziyade tarihi romana merak saldığından o alanda bir kitap üzerine çalışmaya başladı ve 1889'da Monmouth İsyanı'nı konu edinen *Micah Clarke*'a imza attı. *Micah Clark* çok iyi tepkiler aldı, üstelik mali getirisi de gayet iyiydi.

Doyle hem kişisel merakı hem de getirisi itibarıyla tarihi romanlar yazmaya devam etmeyi düşünürken, aynı yılın ağustosunda Lippincott's Monthly Magazine'in yayın yönetmeni John Marshall Stoddart'ın davetiyle bir akşam yemeğine katıldı. Masada ondan başka bir yazar daha vardı, o kişi Oscar Wilde'dı. Stoddart iki yazardan da dergi için birer tefrika roman yazmalarını istedi. Wilde, *Dorian Gray'in Portresi*'ni yazacağını söyledi. Bu kitapla ortalığı ayağa kaldıracağından tamamen habersizdi. Stoddart, Doyle'a döndü. *Kızıl Soruşturma*'yı çok beğendiği için yeni bir Sherlock Holmes macerası yayımlamak istediğini belirtti. Doyle da teklifi kabul etti. Holmes'in ikinci kitabı *Dörtlerin İşareti* işte böyle ortaya çıktı. Kim bilir, böyle bir teklif olmasaydı, belki de Holmes ikinci bir kez daha yazılmaz ve sıradan bir dedektif olarak unutulur giderdi. Bunun dünya polisiye edebiyatında nasıl bir etkiye sebep olacağını bir düşünsenize...

Dörtlerin İşareti'ni yaklaşık bir ayda bitiren Doyle, ilk kitaba kıyasla Holmes'un karakterini derinleştirdi ve onu hem Watson'ın, hem okurların gözünde daha "ilgi çekici" bir konuma yerleştirdi. Edebiyat bilgisi ve zekâsını daha ön plana çıkarmak da, kitabın ilk cümlesinde Holmes'a uyuşturucu kullandırtmak da biraz buna yönelikti.

Dörtlerin İşareti, Kızıl Soruşturma'dan daha iyi tepkiler alsa da Holmes hâlâ kendi hâlinde bir dedektif sayılırdı, onu sadece okurları biliyordu. İşleri çığırından çıkaran adımsa Doyle'un 1891'de Strand Magazine'e on iki kısa öyküden oluşan bir Holmes serisi yazacağını söylemesinden sonra atıldı. *Bohemya'da Skandal* adlı öyküyle başlayan seri öyle bir ivme yakaladı ki derginin satışları korkunç şekilde yükseldi.

Hayat hiç bir ölümlünün mükemmelliği yakalayabileceği kadar uzun değildir.

Panik,
Sherlock Holmes

"NE KADAR ÇOK ŞEY GÖRÜRSEM O KADAR TİKSİNİYORUM"

Doyle, dünyanın gelmiş geçmiş en büyük dedektifi kabul edilen Sherlock Holmes'ü, ***"Kalbi olmayan, ama harikulade mantıklı bir zihne sahip, tamamen insan dışı biri,"*** olarak tanımlar Bookman'daki bir röportajında. Holmes de zaten, ***"Ben beyinim Watson. Geri kalanım sadece bir ilave,"*** der kendisi için. Uzun, ince bir vücut yapısı, kıvrık burnu, meşhur şapkası ve piposuyla ikonik bir görüntüye sahip olan Holmes, zekâsının yanında dövüş sanatlarına da hâkim olan, yalnız ve alabildiğine kibirli bir entelektüeldir.

Aşkla da arası hiç yoktur. Kadınlarla ciddi derecede mesafelidir. Hatta kendisini ilk kez *Bohemya'da Skandal*'da gördüğümüz, serinin önemli karakterlerinden biri olan Irene Adler'e "kadın" diye hitap eder Holmes. Watson, Holmes'un kadınlarla arasına böyle bir mesafe koymasını, dedektiflik işine daha kolay adapte olmak istemesine yorar. Kadınların aklını bulandıracağını düşünür. Bazı yorumcular da bunu Holmes'un asilzadeliğine, hatta şövalyelik geleneklerine bağlar. Bu Doyle'un kasıtlı bir tercihidir. Watson'ı evlendirse bile Holmes'u yalnız ve gizemli hâlde bırakır. 1899'daki ilk tiyatro uyarlamasında, sonradan vazgeçse bile Holmes'un evlenmesine asla izin vermez.

Serideki bilgiler ışığında baktığımızda, Holmes'un neredeyse bütün ömrünü yalnız geçirdiğini görürüz. Tahmini olarak 1854'te doğar. Ataları arazi sahibi, varlıklı ve eğitimli kimselerdir. Bu denli ayrıntıcı olmaya, imkânsız çıkarımlar yapabilmeye üniversite yıllarında başlar. Oxford'a gittiği düşünülür. Üniversiteyi bitirip 1870'lerde Montague Sokağı'na taşınır ve Bartholomew Hastanesi laboratuvarını istediği gibi kullanır. O yıllarda dedektiflik işini yarı zamanlı yapar. 1881'de, Watson'ın o meşhur Baker Sokağı 221B numaralı pansiyona taşınmasının ardından da bütün varı yoğu dedektiflik olur çıkar.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"İnsan beyninin ilk başta boş bir tavan arası gibi olduğunu düşünüyorum. Onu kendi seçtiğiniz eşyalarla doldurmanız gerekir," diyen Holmes bütün soruşturmalarını usavurma yöntemiyle yürütür. Peki nedir bu usavurma? Latince *ratiocinari,* İngilizcede *ratiocination* kelimelerinden gelme usavurma kabaca "hesaplamak, ölçüp biçmek" anlamına gelir. Temel çıkış noktası gözlem yapmaktır. Kanıt araştırmasıyla başlayıp, bunlardan mantıklı çıkarımlar yaparak sonuca ulaşmayı hedefler. Buna tümevarım da diyebiliriz. Klasik dedektif hikâyeleri genelde tümdengelim üzerine kurulur; sonuç birden çok durumla belirlenir ve hedefe öyle ulaşılır. Tümevarımdaysa önemli olan varsayımlar ve akıl yürütme yeteneğidir.

Holmes bu dünyada yanında olan tek insan Dr. Watson'dır. Yine serideki bilgiler ışığında Watson'ın tahmini olarak 1853'te doğduğu düşünülür. Hakkındaki diğer bilgiler ise kabaca şöyledir: 1878'de Bartholomew Hastanesi'nde çalışır. Oradan da ordu doktoru olarak II. Afgan Savaşı'na katılır. 1880 Maiwand Muharebesi'nde kolundan ya da bacağından yara alır. Tedavi sürecinde bir de tifoya yakalanınca "sağlığı geri dönülmez derecede bozulduğu" gerekçesiyle ordudan emekli edilir. Londra'ya dönünce gidecek bir yeri olmadığını gören bir arkadaşı onu Baker Sokağı 221B numaralı pansiyona götürür. Holmes'le tanışmaları da bu vesileyle olur.

Watson -dört tanesi hariç- Holmes maceralarının anlatıcısıdır. Onun yanından ayrılmadan canını tehlikeye atarak bütün olan biteni görür ve her şeyi yazar. Doyle'un anlatıcı olarak Watson'ı seçmesi önemlidir, çünkü o bir yönüyle okuru temsil eder. Holmes'un yanında binbir tehlikeye atılıp cinayetleri çözmeye çalışırken o da okur gibi meraklıdır. Holmes'un yaptığı çıkarımlar onu da hayretler içerisinde bırakır. Dolayısıyla maceralar onun gözünden daha gizemli ve heyecanlı bir hâl alır.

Adaleti sağlamak, her insanı alakadar eder.

Albayın Ölümü, Sherlock Holmes

Serinin daimi karakterlerinden biri de Müfettiş G. Lestrade'dır. Scotland Yard'tan bir polis dedektifi olan Lestrade azimli ve yetenekli biridir. Ancak Sherlock'un yanında bu yetenekler sönük kalır. Hâl böyle olunca ikili arasında tuhaf bir gerilim, bir rekabet oluşur. Ancak ilerleyen maceralarda Lestrade'ın Holmes'a karşı daha anlayışlı olduğu, onu takdir ettiği görülür.

Holmes evreninde binbir türlü suçlu karşımıza çıkar ama içlerinden biri hepsinden farklı bir yerde durur. O da Holmes'un ezeli rakibi Profesör James Moriarty'den başkası değildir. Londra suç dünyasının esas beyni kabul edilen Moriarty bir matematik profesörüdür. Müthiş bir zekâya sahiptir, öyle ki Holmes'ün kötü yolu seçmiş hâli gibidir. Bir türlü yakalanmaması, bütün kanıtları ortadan kaldırması/manipüle etmesi hep bundandır.

Moriarty'nin ilk göründüğü macera *Son Muamma*'dır. Serinin en heyecanlı macerası kabul edilen *Son Muamma* 1893'te okurla buluşur. Okurlar, Moriarty gibi bir kötünün neden bu kadar geç girdiğini merak etseler de Doyle bunu Moriarty'nin zekâsıyla açıklar. Yani o kadar zeki ki asla ortaya çıkmadı der. Böylece bütün soru işaretlerini ortadan kaldırır.

Bir de Baker Sokağı Çetesi var tabii. Onları anmadan olmaz. "Dedektif ve polis gücünün Baker Sokağı şubesi" olarak da adlandırılan bir grup yoksul çocuğun oluşturduğu bu çetenin her yerde gözü kulağı vardır. Sokakları iyi bildikleri için de kaçmakta, saklanmakta üstlerine yoktur. Holmes'un bu çeteyle arası çok iyidir.

"HOLMES ÖLDÜRÜLDÜ"

Doyle bu maceraların, ***"yarı yetişkin olan çocuğa ve yarı çocuk olan yetişkine"*** hitap ettiğini söyler. Büyük gizemlerle dolu hikâyelerini oluştururken yaşadığı şehri ve toplumu da bize dolaylı olarak anlatır.

19. yüzyıl Londra'sı kısa sürede büyük göç alır. Yüzyıl boyunca nüfus 1 milyondan 6 milyona yükselir. Göçmenlerin büyük bir çoğunluğunu da işçi ve köylüdür. Böyle bir grafik ortaya çıkınca, şehrin dört bir yanında, kötü şartlar altında yaşamaya çalışan yoksulların suça

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

"Bu bir cinayet değil, meşru müdafaa, çünkü ben onu öldürmeseydim o beni öldürecekti, dedi ve öyküsü bitirdikten sonra günlüğüne şöyle yazdı: Holmes öldürüldü."

daha yatkın oldukları yönünde bir algı oluşur. Bu algıyı doğrulayacak bir suç ivmesinden söz edilebilir elbette ama orta ve üst sınıf da suça neredeyse aynı derece yatkındır.

Holmes'un maceralarında genelde işçi sınıfı geri plandadır, ana cinayet, şüphe, gizem orta ve orta-üst sınıf üzerine yoğunlaşır. Toplumun en "temiz" görünen kesimi ve onların ailesi, çevresi, işi çok yönlü olarak işlenir. Şehrin demografik yapısına bakıldığında, problemler genelde orta sınıf Katolik beyazların yoğunluklu olarak yaşadıkları yerlerde cereyan eder. Holmes'le Watson'ın yaşadığı Baker Sokağı da zaten böyle bir yerdir.

Bazı örnekler dışında kadınlar ve çocuklar genelde yan karakter olarak konumlandırılır. Edilgen, kurtarılmaya muhtaç, aciz ve güçsüz olarak resmedilir. Neticede bu dünya "erneklerin" dünyasıdır. Suçlu da kahraman da onlardır.

Pek tabii bu Doyle'un özellikle altını çizdiği bir konu değil. Victorian Dönem Londra'sında, hatta olayların yaşandığı Geç Victorian Dönem'de gelişmeye yönelik bir sürü adım atılsa da hâlâ kapalı, muhafazakâr bir toplum yapısıyla karşılaşırız. Bu durum 1901'de başlayan Edward Dönemi'nde de sürer ve ancak II. Dünya Savaşı'ndan sonra normalleşmeye başlar.

Biraz geriye çekilip değerlendirdiğimizde polisiyenin, dedektiflik hikâyelerinin neden böyle bir toplumda popüler hâle geldiğini daha rahat anlayabiliriz. Londra o yıllarda dünyanın en kalabalık şehridir. Sınıf ayrımı, ekonomik uçurum, suç oranındaki artış hemen herkesin, özellikle de orta ve orta üst sınıfın en büyük korkusudur. Ancak adalet sistemi gerektiği gibi işlemediğinden, insanlar adaletin hiç yoksa kurmaca evrende gerçekleşmesiyle kendilerini avuturlar.

Diğer taraftan polis teşkilatının giderek gelişmesi ve kriminoloji alanındaki yenilikler de dedektif maceralarını besler. Aslında bu çift yönlü bir etkileşimdir. Holmes'un kıyafetteki lekeler, eşyaların dağınıklığı vs. gibi olay yeri incelemeleri ve buradan yaptığı çıkarımlar, gerçek dünyadaki soruşturmalarda da bir yol gösterici olarak kabul edilir. Ayrıca Doyle yeni yayınları ve bilimsel gelişmeleri yakından takip eder ve bunları doktorluğunun getirdiği bilgiyle birleştirip maceralarında uygun bir şekilde kullanır. Kendini sürekli güncelliği için eskimez ve insanların ilgisini sürekli canlı tutar. Holmes çılgınlığı yaratan şey de tam olarak budur.

"HAKİKAT IŞIĞININ HER ŞEYİ DELİP GEÇECEĞİNE DAİR UMUDUM VAR"

1891'de *Strand Magazine*'de yayımlanan öykülerden sonra insanlar sürekli Holmes'dan bahsedip onun gibi davranmaya başlamışlardı. Bu ilkin gayet iyiydi, ancak belli bir zamandan sonra Doyle bundan çok sıkıldı. Bir arkadaşına yazdığı mektupta, ***"Benim için o kadar ağır bir yük hâline geldi ki hayatımı çekilmez kılıyor,"*** dedi. İşin aslı da buydu hani, Doyle'dan sürekli yeni bir Holmes macerası isteniyordu ve o da giderek bunalıyordu. Kendi yarattığı karakter onun hayatını ele geçirmişti yani.

Doyle de kimseye belli etmeden Holmes'ü öldürme planı yapmaya başladı. *Son Muamma* adlı öyküde, dedektifin başdüşmanı Moriarty'nin boy göstermesi de zaten bu yüzdendi. Holmes'ü ancak kendisi gibi biri yok edebilirdi.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org
Mehmet Ali & Akşamsefası

"Holmes canavar, Doyle da Doktor Frankenstein gibiydi ve canavar ortaya çıktıktan sonra yok edilemez bir hâl aldı, yaratıcısının ise ona tabi olmaktan başka şansı kalmamıştı"

Son Muamma'nın finalinde Holmes'ü Reichenbach Şelalesi'nden düşürerek öldüren Doyle, ***"Bu bir cinayet değil, meşru müdafaa, çünkü ben onu öldürmeseydim o beni öldürecekti,"*** dedi ve öyküsü bitirdikten sonra günlüğüne şöyle yazdı: ***"Holmes öldürüldü."***

Doyle tam rahat bir nefes alacağını düşünürken okurlarından hiç beklemediği bir tepkiyle karşılaştı. Holmes hayranları ona ve dergiye öfke dolu binlerce mektup gönderiyordu. İlk başlarda bunun gelip geçici bir durum olduğuna inanıldı fakat tepkiler dur durak nedir bilmiyordu. 20 binden fazla okur *Strand Magazine* aboneliklerini iptal etti. Holmes'un ölümüne yas tutan binlerce insan kollarına siyah bir bant takarak Londra sokaklarında dolaşmaya başladı. Bu da yetmedi elbet. Holmes hayranları Doyle'u tehdit etmeye, yürürken onun yolunu kesmeye kadar vardırdılar işi.

Doyle yeni bir Holmes öyküsü yazmaya yaklaşık on yıl sonra ikna oldu. Hatta otuz iki tane daha yazdı. Holmes'un popülerliği sanki hiç bitmemiş gibi yeniden hortladı, öyle ki günümüze kadar hiç durmadan geldi.

1887-1927 arasında toplamda dört roman, elli altı öyküden oluşan Holmes maceraları "kanon" şeklinde, "Holmes kanonu" şeklinde adlandırıldı. Tabii bir de başkalarının yazdığı, "kanon dışı" diye tabir edilen Holmes maceraları vardı. Hatta bunların bazıları Doyle hayattayken ortaya çıktı. Doyle bunların hiçbirine engel olmaya çalışmadı.

Kusurlarımdan biri de bazen üstüme bir hüzün çökmesi ve günlerce ağzımı açmamamdır. Böyle hâllerimi üstünüze alınmayın.

İpucu,
Sherlock Holmes

Kanon dışı maceraların ilk örnekleri parodi şeklinde, 1892'de çıkmaya başladı. "Sherlaw Kombs, Picklock Holes, Dudley Jones" gibi isimlerde yazılan bu maceralara Mark Twain bile dahil oldu ve *A Double-Barrelled Detective Story* adında bir Holmes öyküsü yazdı.

Doyle yazdığı son Holmes öyküsünden üç yıl sonra 1930'da dünyaya veda etti, ama Holmes yaşamaya devam etti. Günümüze gelene değin pek çok ülkede, pek çok düşmanla karşı karşıya geldi. Zaman zaman bunu kendi adıyla yaptı, zaman zaman da ismi ülkeden ülkeye farklılık gösterdi, ama görünüşü, özel hayatı, zekâsı ve soruşma yöntemi aynı kaldı. Bazı maceralar orijinaldi, bazılarıysa Doyle'un kötü bir taklidiydi.

Edebiyatın yanı sıra bir de buna televizyon, sinema, tiyatro, bale gibi uyarlamalar eklenince Holmes çılgınlığı iyice çığırından çıktı. 1930'larda Doyle imzalı Holmes maceraları kesilince, hayranları Baker Sokağı 221B adresine binlerce mektup gönderdiler. O vakitler adresteki Abbey National adlı inşaat şirketi, sırf bu mektuplarla ilgilenmesi için bir sekreter tutmak zorunda kaldı. Hatta dünyanın en kalabalık Holmes hayranı grubu olan Baker Street Irregulars'un üyeleri arasında Asimov, Roosevelt gibi isimler vardı.

Doyle her ne kadar tarihi romanlar yazmak istese de ne Sherlock Holmes ne de hayranları buna izin verdi. İnsanlar Doyle'un değil, Holmes'ün hayranıydılar ve ortaya çıkan tablo Shelley'nin *Frankenstein*'ını çağrıştırıyordu. Evet, Holmes canavar, Doyle da Doktor Frankenstein gibiydi ve canavar ortaya çıktıktan sonra yok edilemez bir hâl aldı, yaratıcısının ise ona tabi olmaktan başka şansı kalmamıştı.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

Mücahit Avdoğdu

"O zamana değin pek önemsenmeyen polisiye edebiyat, sinemadaki ilk örneklerle birlikte bu türün meftunu hâline gelen sinemacılar tarafından hemen sahiplenildi."

Soner Sert

SİNEMADA BİR TÜR: POLİSİYE VE SHERLOCK HOLMES

Sinema on dokuzuncu yüzyılın sonlarında icat edildiğinde, çeşitli anların kesintisiz ve kısa çekimlerinden ibaretti. Bu çekimler anlamlı bütünlükler oluşturacak şekilde, 30 saniyelik ufak olayları odağa alıyordu. Örneğin bir tren gara giriş yapıyordu ya da çok kısa sürede bir hırsızlık hadisesi meydana geliyordu. O süreçte daha çok hareketli görüntülerin seyirciyi şaşırtması ve bu yeni sanatın gelişmesi umut ediliyordu. Bu sanatın meraklısının ve alıcısının bol oluşu ve çok değil birkaç sene sonra devasa bir endüstriye dönüşmesi alan üzerinde kapsamlı değişiklikler yapılmasına sebep oldu. Talebin artması, arz seçeneklerini çoğaltacaktı.

Sanat özü itibariyle alıcısını şaşırtır. Finalini ya da içinde yer alan ufak anları tahmin ettiğimiz yahut birtakım gelişmeleri bildiğimiz eserleri sıkıcı buluruz. Bir dizinin sonunu ya da gerçekleşen olayların nereye varacağını anladığımız anda o eserden heyecan duymayız artık. Sinemanın ilk yılları da kısa süre sonra seyircide hep aynı olayların anlatıldığı düşüncesine neden oldu. Gerek rejide gerek metinde gerekse de kamera önünde tiyatrocuların hâkim olduğu o yıllarda, seyirci perdeye yansıtılan olayları hemen kavrıyor ve sıkılmaya başlıyordu. Işıklar, yuhalamalar artmaya, bir süre sonra da süreklileşmeye başlayınca sinema patronları, sinema yaratıcılarından "yeni ve farklı ürünler" talep eder oldu. Bu süreç, sinemada tür olgusunu ortaya çıkardı.

Sektörde kalıcı olmak, daha çok para ve başarı kazanmak isteyen dönemin sinemacıları, tiyatro dışında kalan alanlara da bakmak "zorunda" kaldılar. O döneme değin tiyatrodan yalnızca komedi ve dram gibi türler "ithal" edilirken, şimdi önlerinde uçsuz bucaksız bir edebiyat deryası vardı. Üstelik 19. yüzyıl edebiyatı gibi, sanatsal bağlamda insanlık tarihinin en üretici dönemini arkalarında bırakmışlardı. Rus, İngiliz, Fransız ve Alman edebiyatının yeniden üretimi de işte o günlerde başladı. Bugünlerde de ziyadesiyle gündemde olan uyarlama meselesi o dönemde, sinema henüz genç bir sanatken ortaya çıktı.

Seyirci, film başladığında karşısında bir bilmece görüyor ve çözmeye çalışıyordu.

Edebiyat dünyası, içinde barındırdığı türsel çeşitlilikten hareketle sinema tarihine şekil verdi, desek yanılmış olmayız. Tiyatrodan öğrenilen dram ve komedinin kısa sürede tükenmesi ya da Chaplin gibi belirli isimlerin tekeline girmesi (iyi ki girmiş) sinemacıların başka türlere yönelmesine neden oldu. Macera, aksiyon, bilimkurgu, fantastik ve nihayetinde polisiye gibi türler, edebiyattan devşirildi. Bu türler, sinema sanatına hem bir farklılık hem de bir derinlik kazandırdı. Arthur Conan Doyle'un 19. yüzyılın ikinci yarısında kaleme aldığı Sherlock Holmes da tam olarak bu niyetle sinema piyasasına doğrudan etkide bulundu ve polisiye türünün habercisi oldu.

O zamana değin pek önemsenmeyen polisiye edebiyat, sinemadaki ilk örneklerle birlikte bu türün meftunu hâline gelen sinemacılar tarafından hemen sahiplenildi. Bir kere polisiyenin, hareketin sanatı sinema ile çok uyumlu olduğu anlaşıldı. Çok olay oluyordu, bu sebeple sürükleyiciydi. Kovalamacalar, silahlar, her daim suç unsuru barındıran başka öğelerin olması gibi özellikler seyircinin ilgisini çekebilirdi. Nitekim öyle de oldu. Fakat bu türün en gözde özelliği seyirciyi her zaman şaşırtmasıydı. Seyirci, film başladığında karşısında bir bilmece görüyor ve çözmeye çalışıyordu. Beklentileri ve yanıtları sürekli olarak boşa çıkarken, en büyük soruya doğru hız kaybetmeden cevap aramaya devam ediyordu. Bu tam da sinemacıların ihtiyaç duyduğu bir yapıydı. Hem seyirci salondan memnun çıkıyor hem de dramatik olarak uygulaması zor olmuyordu. Üstelik Arthur Conan Doyle gibi bir hazine de ellerinin altında duruyordu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamcafesi

Yunus Emre Aytaç

"Bir kurgusal karakter sonsuza kadar yaşar. Kim bilir kaç jenerasyon geçti Sherlock Holmes'un dünyasından..."

Arthur Conan Doyle, yarattığı Sherlock Holmes karakteri ile gerek edebiyat tarihini gerekse de sinema sanatını derinden etkiledi. Sherlock Holmes'un benzersiz bir imgeye kavuşması ve şöhretiyle yazarını ardında bırakması sinemada polisiye türün doğmasına neden oldu. Zira Holmes'un perdede görünmesi ve seyirci tarafından çok sevilmesi, muadillerinin çıkmasını sağladı. Bugün, hemen her ülkenin sinemasında bir dedektifin peş peşe filmlerinin çevrilmesini sağlayan karakterdir Sherlock Holmes. Neredeyse bir dizi gibi bölüm bölüm işleyen bu hikâyelerde, seyirci dedektif ile hemen özdeşlik kuruyordu. Üstelik salondan da arınmış ve huzurlu bir şekilde çıkıyordu. Bu durum, sinemanın endüstriyel yanıyla da uyum gösteriyordu: İyi yapılmış bir polisiye film zarar etmez!

Tam da bu niyetle 2009 yılında bir Sherlock Holmes filmi çekildi. Robert Downey Jr.'ın Sherlock Holmes'a, Jude Law'ın ise Dr. Watson'a hayat verdiği bu filmin yönetmenliğini Guy Ritchie üstlendi. 90 milyon dolara mal olan film, tam da düşünüldüğü gibi, tüm dünyada 524 milyon dolar hasılat yaptı. İki sene sonra ise bir devam filmi yapıldı. Yine neredeyse beş katı oranında bir hasılat elde edildi. Şu günlerde ise serinin yeni bir filminin yapılacağı konuşuluyor.

Bu filmde ilgi çekici ve üzerine düşünülmesi gereken durum ise filmin yönetmenliği için neden Guy Ritchie'nin tercih edildiğidir. Çoğumuzun "Madonna'nın kocası" olarak bildiği Ritchie, aynı zamanda ünü tüm dünyayı saran ve İngiliz Sineması'nın gözde yönetmenlerden biri. 1998 yılında yönetmenliğini yaptığı ilk uzun metraj filmi *Ateşten Kalbe, Akıldan Dumana* filmiyle polisiye sinemanın çehresini değiştirmişti. Türsel olarak polisiye olayları merkeze alıp biçimini ona göre kurarken, bir yandan da güldürü öğelere yer veren bu film, Ritchie'nin sonraki filmlerinde de kendine has bir seyirci kitlesi yaratmasına neden oldu. Hemen ardından çektiği *Snatch* (Kapışma) filmiyle Brad Pitt ve Benicio Del Toro gibi isimleri buluşturan ve bu tür hakkındaki hâkimiyetini kanıtlayan Ritchie'nin Sherlock Holmes filmi için yönetmen olarak tercih edilmesi takdire şayan bir düşüncenin ürünüdür.

Maharet, günümüzde bu kültleşen karakteri yeniden üretirken orijinale yakın bir başarı sergileyebilmekte yatıyor.

Türkiye'de genelde bir film projesi için yönetmen aranırken, o yönetmenin isminin olup olmadığına bakılır. Eğer tanındık biriyse projeyi o yönetebilir! Sherlock Holmes'ta ise görünen bunun doğru uygulamasıdır. Guy Ritchie, Sherlock Holmes'un odağında olduğu türe tamamen aşinadır. Hikâyelerin barındırdığı gizemi, polisiye ve güldürü öğelerini önceki filmlerinde ustaca uyguladığı için bu projenin başına getirilir. Filmin kurgusal yapısına hakimdir. Önceki filmlerinde de bol bol geriye dönüşler ya da kurgu sürprizleri yaparak hünerini kanıtlar. Holmes'un zıpırlığı, şakacılığı, aksiyon konusunda yeteneği Ritchie'nin başarıyla uyum gösterir. Ritchie'nin bir başka özelliği de atmosfer yaratmadaki ustalığıdır. Doyle'un Sherlock Holmes'u sinemaya uyarlamak maharet ister. Seyirci, öykülerde yansıtıldığı gibi olmazsa inanmaz Sherlock Holmes'un dünyasına... Nitekim sinema tarihi bu başarısızlıklarla doludur. Ritchie ise Sherlock Holmes'un dünyasını öyle inandırıcı inşa eder ki pastel renkleriyle, sepya ve siyah arasında salınan usta işi görüntüleriyle, kamera hareketlerindeki gücü ve ses miksajındaki başarısıyla seyircinin onun atmosferinden şüphe duymamasını sağlar.

Bir kurgusal karakter sonsuza kadar yaşar. Kim bilir kaç jenerasyon geçti Sherlock Holmes'un dünyasından... Maharet, günümüzde bu kültleşen karakteri yeniden üretirken orijinale yakın bir başarı sergileyebilmekte yatıyor. Guy Ritchie'nin Sherlock Holmes'u, Arthur Conan Doyle'un Sherlock Holmes'una yakın bir seyir izliyor. Ne mutlu ona!

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Bahri Butimar, Şiir

AYAK BİLEKLERİ HATIRASI

Ayak bileklerimden tutulurken,
Pak-u üryanlığıma varıyorum bazen
Ters yüz bakıyorum dünya ruhhâliyetine,
Düzelince hep efkârdır devran
İnsanlığa soyunmaya kalkışmak
Ölüleri taşımak gibidir ensede.

Kedimle bağım kopartılmasaydı keşke,
Kuşlar yuvasız yaşayamazken,
Benim kanatlarım dahi yok uçmaya,
Ve nasıl oluyorsa her gün biraz daha
Biraz daha uzaklaşıyorum
Kendim için yaşamaya...

Gözler uzuvlarımda gülümserken
Sabrın şefkatiyle beklendi
Unutmadım ilk nefesi şiddetle aldığımı
İlk ağlayışa sebep şiddeti...
Başka türlü olamaz mıydı, diyorum bazen,
Ağrıma gitmez yediğim tokat,
-nefesimi borçluyum-
Yine de öğrenmemiş olurduk şiddeti

Ağlayan birini görünce
Gülümseyen insanlar olmazdı belki...

Selen Çıtak

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

YABANCI

Köfteyi yoğurdun mu, diyorum. Yok, diyor. Yapmadın mı hâlâ, saat iki oldu. Terasları yıkadım, yaprakları süpürdüm, sizin odanın yatağını topladım, diye saymaya başlıyor. Tamam, ver bebeği bana, sen köfteyi yap, diyorum.

Evin içinde bir yabancıyla yaşıyorum. Doğduğu yerin iklimini bilmiyorum. Et yemeklerini seviyor, zeytinyağlı baklaya dokunmuyor, aylardır diyette olduğu için ne pilav ne de ekmek yiyor. Geceden karabuğday ıslatıyor bir kâsenin içine. Sabahları erken uyandığında içine biraz da yoğurt koyup hızlı hızlı götürüyor kaşıkları ağzına. Sabah akşam yeşil çay demleyip en sıcak olduğu zamanda içiyor, ağzı nasıl oluyorsa yanmıyor. Akşamları üç kişi için öyle bir yeşil salata yapıyor ki yedikçe çoğalıyor kâsenin içindeki maydanozlar marullar. Masa haşır huşur seslerle doluyor. Küçükbaş bir hayvana dönüşeceğim diye korkuyorum, diyor A. Dönüşmüyoruz. Onun yerine giderek önceden kendi yaptığımız işleri başkasına yaptırmaktan çekinmeyen insanlara dönüşüyoruz. Şunu da yıkar mısın, bunu da yerine koyar mısın, onu da getirir misin, deyip duruyoruz. Gövdemizden üçüncü bir elimiz çıkmış da onsuz daha önce nasıl yaşadığımızı unutmuşuz.

Dolapların içinde kendi tişörtlerimizi, çoraplarımızı ya da pijamalarımızı asla bulamıyoruz. Bazen kendimi uzun uzun rafların önünde dikilirken buluyorum. Bunalıyorum. Gördüğüm şeylerin bana ait kıyafetler mi yoksa ben evde yokken başka birinin getirip yıkadığı, ütülediği, askılara astığı şeyler mi olduğuna emin olamıyorum. Üzerimdeki eteği çıkarıp ütü masasının üzerine atıyorum. Uzun bir elbise giyiyorum. Bu etek ütülenecek mi, diye soruyor eve döndüğümde. Yok, diyorum, askıya asar mısın? Kim bilir hangi askıya asıp askıyı da gömleklerin olduğu tarafa taktığından, o eteği de bir daha bulamıyorum.

Bunlar bebeğin akşam yemeğine koymak için, diğerlerine karıştırma, diyorum. Bunları haşla lütfen, yarısını akşama piyaz yapalım, kalanını dondurucuya atalım. Taze fasulyenin kılçıklarını ayıklamayı öğrendin artık, değil mi, diyorum. Yüzünde gözlerini küçülten bir gülümseme. Geçen sefer yutamadığımız yemek ikimizin de aklına geliyor. Saklama kaplarına koy ne olur, diyorum kalan yemekleri. Nereden buluyorsun bu kavanozları? Elimde çevirip bakıyorum. Daha geçen hafta aldığım çilek reçelinin kavanozu. Bu reçel bitti mi, diyorum. Ya, evet, bitti, diyor. Canım çok çekti de. Afiyet olsun, deyip başka bir duvara, dolaba ya da açtığım çekmecenin içindeki çatal, bıçaklara bakıyorum. Yabancı biri, diyorum. Beni tanımıyor. Benim sofrada kalan son peynir dilimini ya da domates parçasını Allah aşkına paylaşalım, diyerek karşımdakine teklif üzerine teklif ettiğimi bilmiyor. Üniversitede öğrenciyken aynı buzdolabının içinde yaşayan bambaşka yiyecek evrenlerine müdahale etmemenin ev arkadaşlığının ve her türlü saygının belkemiği olduğunu da bilmiyor. Dondurmanın sonunu yedi diye öz kardeşimle günlerce konuşmadığımdan da habersiz. Oysa benim için birini umursamak, canı istediğinde özenip aldığı bir şeyi, bıraktığı yerde bulabilme ve keyfince yiyebilme özgürlüğüne dokunmamak demek. İçimdeki yetişkinin sesi, o markete gitmiyor, sen ne alırsan onu yiyor, diyor. Sanki hemşire getirip kucağıma bir bebek daha veriyor. Yok, diyorum, ben zaten yeni doğurdum, bunu ancak doyuruyorum, meme uçlarım yara bere içinde.

Yabancılık her gece aynı çatının altında uyumakla bitmiyor. Çocukken dalından çilek koparıp yer miydi, annesi evde dağ çileklerini kaynatıp ekmeğin üzerine sürer miydi, doğum günlerinde çilekli pastanın üzerine mum koyup üfler miydi, bilmiyorum. Kardeşlerinin kaçıncısı, kocasıyla severek mi evlendi, annesiyle haftada kaç kez telefonla konuşuyor, aldığı gibi dolara çevirdiği maaşını nerede saklıyor, çocuğunu aylarca görmemek onu nasıl oluyor da delirtmiyor, sormuyorum. Oysa sorsam anlatır, biliyorum. Aramızdaki görünmez duvarları yıkarım o zaman. Geceleri bir de ona üzülürüm. Bazı günler gözlerinin uzaklara dalıp gitmesinin sebebinin memleketten gelen tatsız bir haber olduğunu anlarım. Maaşını durmadan arttırırım. İzin günlerinden geç döndüğünde neredesin diyemem. Soğanları doğrarken, bezelye ayıklarken, gömlek yakalarını dikkatlice ütülerken gözünü ayırmadan izlediği pembe dizilere gıcık olmak yerine bir sonraki bölümde ne olacağını merak etmeye başlarım. Aramızdaki mesafe giderek kısalır. O da bana sormaya başlar. Neden bu kadar asık suratın derse? Bunca kıyafeti neden sürekli deneyip çıkarıyorsun ve birinin içinde bile kendin gibi hissedemiyorsun derse? Bebekten sonra ben artık ben değilim, diyebilir miyim? İçine girebildiğim kıyafetlerin içinde bile sanki kendimden kalanları yemişim de içime oturmuşlar gibi şişim, desem. Gece uykularımı geri istiyorum ama nereye müracaat edeceğimi bilmiyorum, desem. Bazen sabah uyandığımda akşama kaç saat kaldığını hesap ediyorum ve kolumdaki saate yelkovandan daha aşinayım, desem. Kafamın içinden her türlü yapılacaklar listesini çıkarıp atarken, bütün insanlığı da kuyruğuna bağlayıversem, evin içinde hiç ses olmadan saatlerce otursam, bomboş duvarlara bakıp, sıkılınca istediğim yere kıvrılıp uyusam diye geçiyor aklımdan desem, ayıp mı olur? Sonra da ayaklarına kapanıp kısa bir sinir krizi geçirsem, dişlerimin arasından sen olmasan tek başıma temizlik, yemek, çocuk, iş… nasıl başa çıkarım, sakın gitme desem. Bir yabancıya. Okuyup bitirdiğim kitapları kitaplığın koyduğum rafından alıp rastgele bir kaç sayfasını okuyan, her sabah içtiğim kahveye ne kadar süt koyacağını, hangi pantolonun altına hangi ayakkabıyı giydiğimi bilen, gözlerimin altının çöktüğü uykusuz sabahlarda kucağımdan bebeği alırken usulca gidin uyuyun, ben bakarım, diyen, don sütyen dolaşırken gördüğünde görünmezmişim gibi kafasını çeviriveren biri. Yabancı biri.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Köfteleri koydum dolaba, dinleniyorlar. Salatayı daha sonra yaparım. Çorbası da hazır bebeğin, diyor. Boş zaman, uzaktan hızlıca atılmış bir top gibi. Göğsümde yumuşatıp, bir biberona sağıyorum. Bunu uyanınca içirirsin, diyorum. Ben, ben, biraz odadayım. Ne yapıyorsun odada, demiyor. Kimse demiyor. Bütün dünya kendi işinde gücünde. Kendi evimde, neyden saklandığımı bilmeden odaya girip, kapıyı sessizce kapatıyorum. Panjurları indiriyorum. Yatak örtüsünün üzerine uzanıyorum. Boynum ağrıyor. Yattığım gibi uyku bastırıyor. Uyusam mı, diye düşünmüyorum. Uyumayı aklıma getirmiyorum. Uyku sanki vücudumun bir yerinden çıkıp elleriyle göz kapaklarımı kapatıyor. Daldığım anı asla hatırlamıyorum. Uyandığım gibi içimde bir yer hop ediyor. Korkuyla saate bakıyorum. Odadan çıkıp bebek odasına gidiyorum. A. bebeğe kitap okuyor. Baktım odaya uyuyordun, diyor. Kızgınım ona. Anne olma işini bana bıraktığı için kızgınım. Hormonları onu bambaşka birine çevirmediği, derisi esneyip sarkmadığı, memeleri sızlayıp şişmediği için sinirliyim. Hayatımızdan çok memnun olduğu, iyi ki yaptık bu çocuğu deyip durduğu için haksızlığa uğramış hissediyorum. Yorgun musun, diyor. Yabancı biri gibi. Geceleri kaç defa uyandığımı bilmiyormuş gibi. Gözlerimin altındaki mor halkaların gün geçtikçe koyulaştığını, kaz ayaklarımın derinleştiğini ve tavşan uykularının sinirlerimi ok gibi gerdiğini görmüyormuş gibi. Dilimde kelimeler birbirine dolanıyor. Yorgun değilim, diyorum. Yok canım, değilim. Yorgun olacak ne var. Ne var yorgun olacak. Yorgun olacak ne var, ne. Neden yorgun olayım ben. Neden olayım? Yorgun olunacak ne var. Ne. Sanki dağarcığım tükeniyor.

Köfteleri pişirdin mi, diyorum. Yok, diyor. Yapmadın mı hâlâ, saat yedi oldu. Taze fasulyeyi pişirdim, salatayı yaptım, çamaşırları topladım, bulaşık makinesini boşalttım diye saymaya başlıyor. Tamam, ver tavayı bana, sen sofrayı hazırla, diyorum.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Zeynep Kahraman Füzün

DAVA

"İkizler cinayetini çözemeyişinizin sebebi ne olabilir?"
"Bunu da nereden çıkardınız, benim aydınlatamadığım bir vakıa oldu mu şimdiye kadar?"
"Ama bu kaç haftadır sürüyor. Vaz..."
"Hayır, hayır. Asla vazgeçmem söz konusu değil. Emin olmaya çalışıyorum sadece. Varsayımlarla hareket etmek falcıların işi."
"İyi de mahkeme dosyayı kapattı diyorlar."
"Siz her duyduğunuza inanır mısınız? Davayı bizzat takip ediyorum."
"Şimdi daha çok merak ettim. İpucu verseniz."
"Boşuna uğraşmayın. İzlemekle yetinebilirsiniz. Hiçbir dava üçüncü kişileri ilgilendirmez."
"Bir gün herkes öğrenecek nasılsa."
"Bence siz dün gece uykunuzu alamamışsınız. Henüz erken olmasına rağmen gözleriniz kanlanmış. Odaklanmakta güçlük çekiyorsunuz."
"Aksine, çok uyudum."
"Uyumaya çalışmışsınız evet. Yastığın izi yanağınızdan silinmemiş hâlâ. Bir konu sizi fazlasıyla meşgul ediyor olmalı. Öyle ki iştahınız kalmamış. Yemek yiyemiyorsunuz. Ağzınızın kokusunu alabiliyorum."
"Konuyu değiştiriyorsunuz."
"Günlerdir dudağınızdan düşüremediğiniz sigara dişlerinizin rengini değiştirmiş. Teniniz solmuş, giysileriniz de. Normalde temiz birisiniz. Bir aydır üstünüzü değiştirmemeniz... Diğer takımınız artık yok değil mi?"
"İhtiyacı olan birine verdim."
"Eskiyen verilir normalde. Ne kadar yüce gönüllüsünüz."
"Bu üzerimdeydi çünkü."
"Neden sustunuz?"
"İkizleri tanıyor muydunuz?"
"Tanımıyordum."
"Tanımadığınız kişilerin cinayeti sizi neden ilgilendiriyor?"
"Gazeteci olduğumdan olabilir mi?"
"Diğer davalarda hemen gelmiştiniz, bunda beklediniz?"
"Dediğiniz gibi, keyfim yoktu."
"Keyifsiz olmanızın sebebi işlediğiniz cinayet desem ne cevap verirsiniz?"
"Beni neyle itham ettiğinizin farkında mısınız?
"İtham etmiyorum, biliyorum. Bilmediği konularda konuşmak aptalların özelliğidir."
"Saçmalıyorsunuz."
"Cinayet gecesi neredeydiniz?"
"Evde."
"Evden çıkıp ikizleri öldürüp geri dönmeniz kaç dakika sürdü?"
"İkizleri öldüren ben değilim."
"Yetmiş üç dakika."
"Benim yaptığımı düşünmeniz saçmalık."
"Sizi aylardır takip ediyorum. Şüpheli hareketleriniz, sonra, sorularınız bile farklı. Cinayetleri kimin işlediğinden çok nasıl işlendiğiyle ilgiliydiniz."
"Suç başkasının üzerine nasıl yıkılır öğrenmiş olmalısınız."
"Delilsiz konuşmayı sevmem, cesette kirkit izi vardı, halı tezgâhı sadece sizde, jüriyi ikna edebilirim."
"Neler yapabileceğinizi tahmin ediyorum."
"Bu davayı bir daha kurcalamazsınız umarım."
"Sizi kızdıracak değilim. İkizlerin başına gelenler dehşet verici. Yalnız merak ettiğim bir şey var. İlk cinayetiniz mi?"

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KENDİNİZİ NASIL HİSSETTİĞİNİZİ
HİÇ DÜŞÜNDÜNÜZ MÜ?

Psikolojik Check Up'a davetlisiniz!

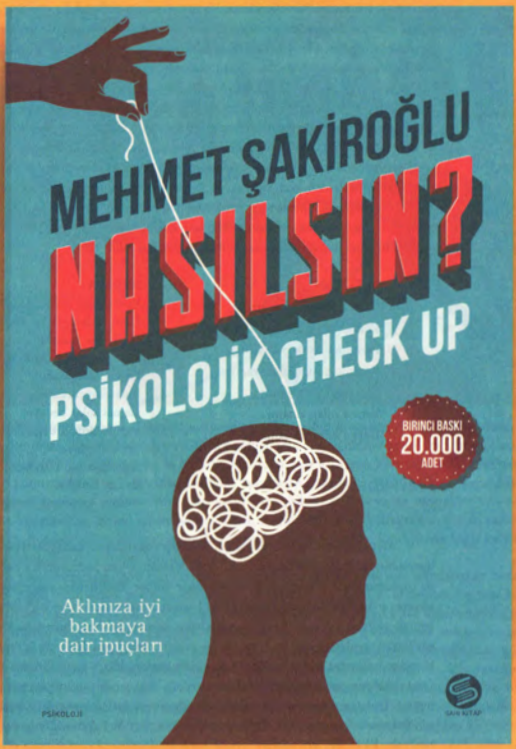

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Cihat Duman

BİZİ KOPARIYORLAR

Ekonomik kriz dikkatimi bozguna uğrattığı için yazmak istediğim yazıları yazamıyorum sanırım. Akaryakıt fiyatları bir yılda beş katına çıkmış. Gıda üç katına çıkmış. Lokantalar kâğıt havludan tasarruf ediyor. Sabunluklara su basmışlar mekânlar. Çöpten yiyecek toplayan insan sayısı artmış. Kiralar aniden üç katına çıktı. İşçiye memura yapılan zam devede kulak kalmış oldu. Kitap fiyatları iki katına çıktı. 1 yılda oldu bunlar. 38 yaşına girdiğim şu günlerde daha evvel böyle bir şeyle karşılaşmamıştım. Akbil 3 katına çıktı. Dereden gelip Şişli'ye giden minibüs 2,25 iken 5,5 lira oldu. Apple müzik uygulaması zam yaptı ama unuttum ne kadar zam yaptığını. Belki de artık umursamıyorum. Bu işler para algısını ters yüz ettiği için hesaplamayı bıraktım. Vodafone şirketi 750 dakika, 1000 sms 5 gigabayt internet paketini 28 liradan 59 liraya çıkardı. Alt sınıftan olup da bir şekilde zimmet, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, istismar, şarlatanlık yapmayan kişinin rahat etme ihtimali yok. Eğer etrafınızda ekonomik krizden devleti sorumlu tutmayan ve ses çıkarmayan birileri varsa bunların namussuz olma ihtimali çok yüksektir. Bir şekilde yollarını buluyorlardır. Şikâyet etmek bir yana şakşakçılık yapmaya devam ediyorlardır. Bu tiplerin ar damarı çatlamış ve vatana ihanet süreçleri tamamlanmıştır. Bizim mahallede fırınlar yarım ekmek satıyor. Sayı ile erik satan manav var. Uzun zamandır evin yakınlarındaki süpermarkette tek başıma alışveriş yapıyorum. Eve tek maaş girse kitap, sigara, çilek, karpuz, en iyi bebek bezini tercih etmek gibi lükslerden geri kalacaktık. Evine sadece asgari ücret giren insanları düşündüğümde boğulacak gibi oluyorum. Artık özel hastaneye gidemiyoruz. Devlet hastanelerinde de sıra gelmeyince muayene olmaktan vazgeçip eve dönüyoruz ikidir. Orhan Veli'nin yoksulluk temalı şiirlerini okuyorum da sanki bugün yazılmış gibi:

Afet günlerinde edebiyat yapılmıyor. Afet üzerine yazılmış şiirleri okumak daha iyi geliyor sanırım. Doğal olmayan afet. Komplo. Rezalet.

FESTİVAL

Ekmek karnesi tamam ya,
Kömür beyannamesi de verilmiş;
Düşünme artık parasızlığı;
Düşünme yapacağın yapıyı;
El tutar, ömür yeter;
Yarına Allah kerim;
Dayan hovarda gönlüm!

BEDAVA

Bedava yaşıyoruz, bedava;
Hava bedava, bulut bedava;
Dere tepe bedava;
Yağmur çamur bedava;
Otomobillerin dışı,
Sinamaların kapısı,
Camekânlar bedava;
Peynir ekmek değil ama
Acı su bedava;
Kelle fiyatına hürriyet,
Esirlik bedava;
Bedava yaşıyoruz, bedava

Afet günlerinde edebiyat yapılmıyor. Afet üzerine yazılmış şiirleri okumak daha iyi geliyor sanırım. Doğal olmayan afet. Komplo. Rezalet. Ölüm korkusundan daha beter bir korku ile toplumu hasta ediyorlar. Hastalar intihar ediyor. Başkalarına saldırıyor. Sehiv atışmaya, atışma tartışmaya, tartışma henüz kavga başlamamışken alçakça ve korkakça silah çekip ateşlemeye gidiyor. Adliyeler hangi dosyaya bakacaklarını şaşırmış durumda. Memurlar zaten bir şey kazanamadıkları için kaybedecek bir şeyleri olmadığını düşünüp işleri savsaklıyorlar. Ve buradan anlıyoruz ki kaybedecek tek şeyleri zaman. İtibar, terfi, kınama kimin umurunda? Özel sektörde parasını peşin verdiğimiz hâlde kimseye iş yaptıramıyoruz. İnsanlar durmak istiyor. Onların da zamandan başka kaybedecekleri bir şeyleri yok. Zamanı küçümsediğim sanılmasın bu yargılarımla. Zaman en büyük servettir. Fakat seçilmiş sayıda insan için bu böyledir. Ekseriyet için zaman, içinde canın sıkıldığı ve can rahat etsin diye okey oynandığı bir şey. Bu ekseriyetin zamanı istismar etmesine lafımız...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Düzyazıdan hiç hoşlanmıyorum. Düzyazıyı roman yazarken yahut kimsenin okumadığı eleştiriler kaleme alırken hissedebiliyorum. Şiir zaten düzyazıdan bağımsız bir şey olduğu için oraya girmeye gerek yok. En yaralayıcı tür bu. Gevezelik yapar gibi yazmak. Dümdüz olmak. Bu da bir kriz. Yaratıcılık kriz geçiriyor. Yaratıcılık berber seviyesine düştü. Hani şu kafatasımızın, kaşımızın, çenemizin, alnımızın şekline bakmadan dükkânına gelen herkese "kafasındaki" tıraşı yapan zanaatkâr. Ne kadar tarif edersek edelim sadece alıştığı ve becerebildiği modeli yapan sümsükler. İşte reklamcılar, tasarımcılar, dizgiciler, marangozlar, güncel sanatçılar, ressamlar, sosyal medyacılar, kültürel web siteleri yazarları, romancılar böyle. Bir tek bunların imalat kalitesine zam gelmedi. Ucuzluğa devam ediyorlar. Şu düzende böyle kalmaya da mahkûm olacaklar. Olacağız yani. Kendimi oradan kurtarmış gibi olmayayım.

Son iki yılda alıp okumadığım 200 kitap tespit ettim kitaplıkta. Hazır kitaba zam gelmişken şu zamsız olanlarından seçip okuyayım da zamlı kitap almak zorunda kalmayayım diyorum. Çok şükür ki aralarında bir tane bile roman, öykü kitabı yok. Sadece felsefe, antropoloji, psikanaliz ve şiir okuyorum. Dolayısı ile hazır kitap değerlenmişken en değerlilerinden okuma fırsatı elde edeceğim. Hazır bu konuya değinmişken roman ve öykü kitaplarına neden zam geldiğini anlamadım. Ankara'da oturup kira ödemek gibi bir şey değil mi romana öyküye fazladan para vermek? İstanbul dışında oturup bir de kira verenlere şaşırdığım gibi şaşırıyorum romana para verenlere. Onları okuduğunuz için yazarlar ve yayınevleri sizlere para vermeli diye düşünüyorum. Son verilere göre 12.000 adet kurmaca kitap basılmış 2021'de. Bunlardan sadece 10 tanesi kalacak 50 yıl sonrasına. Diğerleri kâğıttan uçaklara binip cennete gidecekler. 50 yıl öncesinden günümüze kalan 10 yazara selam ederek yazıya veda ediyorum. Beyoğlu'ndan bizim eve taksimetre 27 liradan 55 liraya çıkmış. Sadece 6 ayda iki üç posta hâlinde oldu bu zam. Şiir kitabımı 28 liradan satarken 64 liraya çıkarmıştım yılın başında. Sanırım 100 lira yapacağım haftaya.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

AysuAltaş

ZAMANA BİR MEKTUP

Biliyorum, küsüz ne zamandır. İlk kez tanıştığımızda küçücüktüm, beni kollarına aldın, güzel günlerin şarkısını kulaklarıma fısıldadın; çok sevmeyi ve çok sevilmeyi, uzaktaki adaları, dalgaları, deniz kırlangıçlarını, baharı anlattın. Sonra bir anda büyüttün. Çok düşünen biri oluverdim, büyümüş beni sevemedim. Nasıl geldin, nasıl da geçip gittin; nasıl her şeyi verdin ve geri aldın öylece, hâlâ unutmadım. Ne zaman çok sevdiğimizi hatırlasak ufacık bir andın; bir tanıdık gibi uzaktan uğrardın, kaçamak gülümserdin, istesek de çok kalmazdın. Ne zaman çok mutlu olsak ve düşünmesek hiçbir ayrılığı, acelen vardı. Unutmadım, ne zaman dostuma onu ne kadar çok sevdiğimi söylemek istesem, "Başka zaman," derdin, ellerimden tutar çekerdin, durmadan erteledim. Sonra geri döndüm, bıraktığım yerde bulamadım ne kimseyi ne de eski beni. Yenilerini bıraktıysan da yerlerine bu sefer eskiler kadar sevmeyi beceremedim. Hangi vakit iyi insanlar tanıdım, ellerinden tuttum, sarıldım, anlattım, dinledim, öptüm, kokularını unutmadım; hepsini aldın, götürdün. Sonra hiçbir şey olmamış gibi yüzüme baktın, güzeldin, çocuk suratı gibi masumdu yüzün ve hep tozpembe gülümserdin. Oysa çirkindi için. Parmaklarımdan, kirpiklerimden, dudaklarımdan öptün; inandım, kandım, çocuktum, seni herkese anlattım, iyi anlaşırız sandım. Kalacaksın sandım. Ne yaptıysak olmadı, sen aktın gittin. Bu sefer tam gittiğine inandım, unuttum sandım, sen geçmişi sıkıştırdın koltuk altına, çıkageldin olur olmadık anlarda yüreğimin ortasına. Bir yaz akşamı ben uyurken gizlice ömrüme girdin; on sekizi, çocukluğu, sonunu düşünmeden koşulsuz sevmeleri, baharları, meltemleri, lodosları, poyrazları, eski dostumu, varımı yoğumu çaldın. Bir tek hatıraları bıraktın. Yağmur yağınca hatırlamalar bıraktın. Hep mutsuz biten şiirler bıraktın. Sevdiklerimin gölgelerini bıraktın. Eli bıçaklı bir yalnızlık bıraktın. Saçlarım beyazladı, ellerim kırıştı o gece; yaşlandım.

Şimdi kaybettiklerimi, terk edilişlerimi, sevgilerimi, yanlışlarımı, eskide kalan dostlukları, gençlik mevsimlerini, unutamadıklarımı, hiçbir işe yaramamış dargınlıkları, tüm anıları ellerinden tutmuş götürürken seni izliyorum. Her şeye rağmen güzel yüzünde tanıdık bir tebessüm, omzundan bakıyorsun bana başını çevirip. Dönüyorsun arkanı. Gün batımına doğru yürüyorsun, yok oluyorsun kızıl ufukta. Geliyorsun ve geçip gidiyorsun işte bir anda. O kadar. Unutuyorum; hayat hakkında söylediğim, yazdığım, çizdiğim her şeyi. Unutuyorum; öfkelerimi, küsmelerimi, şikâyetlerimi, kurallarımı, dertlerimi, kâbuslarımı, öğrendiklerimi. Oysa hiç bitmeyecek gibiydi uzun akşamlar, acılar, ayrılıklar, kırgınlıklar, çok sevmeler, verilen sözler, söylenmek isteyip söylenemeyenler ve hasret. İşte ömür bitiyor şimdi. Ve biliyorum, biz küsüz ne zamandır. Bu saatten sonra da iyi anlaşacak gibi bir hâlimiz yok pek. Hep de biraz düşman kalacağız anlaşılan. Ama ellerimde kalan tek şey sensin şimdi eski suç ortağım ve kapkara gözlerin, her baktığımda koca geçmişimizi, uğruna savaştığımız her şeyi, üstünden yıllar geçse de unutulamayan tüm o dostlukları, bir türlü kurumayan bazı gözyaşlarını, sevgileri, şimdi ne gençliğin teni kavuran arzularıyla ne de hırsıyla, öfkesiyle, heyecanlarıyla değil; artık sadece kırık bir gülümseyişle izlediğim.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Şehnaz Erkan

SESSİZLİK

Çamaşır makinesi sıkmaya geçti. Bugün bu üçüncü makine çamaşır. Geriye bir makine beyazlar kaldı, yarına mı bırakasa? Yok yok, bugün bitirmek istiyor. Aspiratörü çalıştırıp ocağın altını iyice açıyor, makine sıkmayı bitirene kadar köfteler kızarırsa iyi. Oğlan arka odada televizyon izliyor. Yarım dakikada bir aynı nağme: Anne! Anne! Anne!

Aklı, cuma günkü bölge satışçılarıyla yaptıkları toplantıda kaldı. Toplantıda da aklı evdeydi oysa. Hayatı hep, o sırada olmadığı yerden yaşıyor. Anne! Ne var ne! Çizgi filmini izle işte, işim var benim. Pazartesi herkese mail atacak ilk iş. Cüneyt Bey'i de CC'ye koyar. Neydi? Hah, Çamaşırlar.

Ocağı kapatıyor, aspiratör biraz daha çeksin diye açık bırakıyor. Köftelerin üzerine kapak kapatıp banyoya gidiyor. Makine şimdi bitirdi. Islak çamaşırları onlara sarılır gibi kucaklıyor. Anne! Anne! Bu serin kucaklaşma hoşuna gidiyor, ocak başı cehennem gibi gelmişti çünkü. Anne! Kurutma makinesine dolduruyor hepsini. İki düğmeye basıp çalıştırıyor. Anne! Ne oldu oğlum ne var! Gel anne.

Çocuğunuzun sürekli sizinle olmak istemesi kötü bir şey değildir. Sizinle yeteri kadar paylaşamadığı zamanını telafi etmek istiyordur yalnızca. Çizgi film izlerken bile sizi çağırması bu yüzdendir.

Mutfağa gidip aspiratörün seviyesini düşürüyor. Masanın üzerindeki oyuncaklardan, kitaplardan, boya kalemlerinden oluşan yığını kenara ittirip sofra kurmaya başlıyor. Anne! Anne! Anne! Anne! Oğlan iyice acıktı herhâlde, kocası markete gitti, dönünce otururlar sofraya. Salata yapsa mı? Boş ver diyor içinden, zaten yemiyorlar. Anne gel!

Çocuğunuzun ekran başında geçirdiği vakti sınırlandırmakla birlikte o süre boyunca ona eşlik de edin. Böylece kalitesiz bir zaman dilimini olabildiğince kaliteli bir paylaşıma dönüştürmüş olursunuz. Unutmayın, onun arkadaşı ekran değil, sizsiniz.

Çarşamba günü şirket ortaklarına rapor sunması gerek, pazartesi onun için de çalışmaya başlasa iyi olur. Çorbayı ısıtmadığını hatırlıyor. Buzdolabından çorba tenceresini çıkarıyor. Buzdolabı da yakında bozulacak galiba, son zamanlarda daha sesli çalışmaya başladı. Aspiratörü kapatıyor, tencerenin altını açıyor. Anne! Anne! Anne! Anne! Anne!

Öfkeleniyor, mutfaktan çıkıp arka odaya giderken ayaklarıyla koridoru dövüyor. Çocuk televizyonun karşısında yerde yatıyor. Çizgi filmdeki kötü karakter avazı çıktığı kadar bağırıyor. Niye bağırıyorsun anneciğim? Ne oldu? Çocuk eliyle gel işareti yapıyor. O sırada elektrik kesiliyor. Televizyon susuyor, kurutma makinesi susuyor, aspiratör susuyor, buzdolabı bile mızmızlanmayı kesiyor aynı anda.

Ev birden sessizliğe gömülüyor.

Çocuğun eli havada kalıyor. Kadın kapıda öylece dikiliyor. Düşünceleri, kalp atışları, soluk alıp verişleri bile susuyor. Fonksiyon dışı kalmış robotlar gibi öylece durup, çıt çıkarmadan bekliyorlar. Saat bile duruyor. Dakikalar geçmiyor, zaman ilerlemiyor.

***

Önce hafif, derinden gelen bir vınlama duyuluyor, hemen ardından kurutma makinesi çalışmaya, aspiratör uğuldamaya, buzdolabı sızlanmaya, televizyon haykırmaya kaldıkları yerden devam ediyorlar. Eğilip çocuğu kucağına alıyor. Kapı açılıyor, kocası market poşetleriyle içeri giriyor. Çok kalabalıktı diyor, kasada çok sıra bekledim. Salata yapamadım diyor cevaben, ama yemek hazır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

GİDEMİYORUM BU

Küçük bir lastikle alelade bağlamış saçlarını. Omuzlarına dökülüyor birkaç tutamı, omuzlarına ilk dökülen şey saçları olamaz diyorum o vakit. Son okuduğu şiir çok dokunmuş, bilmem kaç gündür tek düşündüğü şey buymuş. Bir kâğıttan gemisi olsaymış şayet, adını "yalnızlık" koyarmış. Uzun bir süre masadaki tek ses çay bardağının tabağa oturuşu. Avuçlarının içindeki çizgilere dokunuyor, anlatmaya başlıyor:

"Karanlıkta parlayan plastik yıldızlar asmıştım tavana; ellerimi kavuşturup başımın altında baktığım vakit yukarıya, gökle bir olayım diye. Ahşap ranzanın ikinci katı yalnızlığıydı bu, altı yaşındaydım ve boyumun iki katı yükseklikte bir başımaydım. Bir türlü öğrenemediğim çiş tutma meselesini düşünüyordum yine, bir çare bulmalıydım bu işe.

Şehrin yarısı bizim bahçemizdi sanki, kocamandı. Hangi meyveyi sevsem ağacı yanı başımdaydı. İki salıncağım vardı, biri daha yakın yere. Ben hep ona binip ayaklarım değene kadar erik ağacının dallarına, bir ileri bir geri sallamayı severdim kendimi.

Babaannemin yanına en çok yemek pişirdiği vakitler giderdim, radyosuna Selda Bağcan kasedi takardı çünkü. İşte o zaman bir başka güzel gelirdi acı acı kavrulan soğanın kokusu.

Üzerine kuşlar dikili mavi üniformamın yakası danteldendi. Uzamasını hayal ediyorum diye mi keserlerdi saçlarımı hep, anlamazdım. Hangi sayıyı beşle çarpsam sonuç sıfır olur, asla bulamazdım.

Yalnızdım.

Yetişmezken kollarım çeşmeden bardağa su doldurmaya, kendi saçlarımı örmeye çalışacak kadar yalnızdım.

Elimde beslenme çantamla yürüdüğüm yollarda, yağmurda açtığım şemsiye ters döndüğü vakit düzeltemeyecek kadar yalnızdım.

Rüya görmekten korktuğum için tavana bakıp yıldızları saydığım gecelerde sümüğümü yorganıma silerek sessizce ağlamayı öğrenecek kadar yalnızdım."

Kapatıp avuçlarını yüzüme bakıyor, gözlerinin rengi bana kışı müjdeleyen kestanelerin kahveliğini anımsatıyor.

"Seneler sonra ilk defa bu yaz gittim o eve, meğer bahçe o kadar büyük değilmiş. Salıncağım kırılmış, dallarında büyüdüğüm ağacın meyveleri bitmiş."

Ceplerini yokluyor, en çok dibini içmeyi sevdiği sigarasını yakarken "Günün birinde anlatamadıklarım sebebiyle kendimi balkondan aşağı bırakacağım," diyor.

Ve yine dakikalarca masada çay bardaklarından başka konuşan olmuyor.

Küçük bir lastikle alelade bağlamış saçlarını. Omuzlarına dökülüyor birkaç tutamı, omuzlarına ilk dökülen şey saçları olamaz diyorum o vakit. Son okuduğu şiir çok dokunmuş, bilmem kaç gündür tek düşündüğü şey buymuş. Bir kâğıttan gemisi olsaymış şayet, adını "yalnızlık" koyarmış. Uzun bir süre masadaki tek ses çay bardağının tabağa oturuşu. Avuçlarının içindeki çizgilere dokunuyor, anlatmaya başlıyor:

"Karanlıkta parlayan plastik yıldızlar asmıştım tavana; ellerimi kavuşturup başımın altında baktığım vakit yukarıya, gökle bir olayım diye. Ahşap ranzanın ikinci katı yalnızlığıydı bu, altı yaşındaydım ve boyumun iki katı yükseklikte bir başımaydım. Bir türlü öğrenemediğim çiş tutma meselesini düşünüyordum yine, bir çare bulmalıydım bu işe.

Şehrin yarısı bizim bahçemizdi sanki, kocamandı. Hangi meyveyi sevsem ağacı yanı başımdaydı. İki salıncağım vardı, biri daha yakın yere. Ben hep ona binip ayaklarım değene kadar erik ağacının dallarına, bir ileri bir geri sallamayı severdim kendimi.

Babaannemin yanına en çok yemek pişirdiği vakitler giderdim, radyosuna Selda Bağcan kaseti takardı çünkü. İşte o zaman bir başka güzel gelirdi acı acı kavrulan soğanın kokusu.

Üzerine kuşlar dikili mavi üniformamın yakası danteldendi. Uzamasını hayal ediyorum diye mi keserlerdi saçlarımı hep, anlamazdım. Hangi sayıyı beşle çarpsam sonuç sıfır olur, asla bulamazdım.

Yalnızdım.

Yetişmezken kollarım çeşmeden bardağa su doldurmaya, kendi saçlarımı örmeye çalışacak kadar yalnızdım.

Elimde beslenme çantamla yürüdüğüm yollarda, yağmurda açtığım şemsiye ters döndüğü vakit düzeltemeyecek kadar yalnızdım.

Rüya görmekten korktuğum için tavana bakıp yıldızları saydığım gecelerde sümüğümü yorganıma silerek sessizce ağlamayı öğrenecek kadar yalnızdım."

Kapatıp avuçlarını yüzüme bakıyor, gözlerinin rengi bana kışı müjdeleyen kestanelerin kahveliğini anımsatıyor.

"Seneler sonra ilk defa bu yaz gittim o eve, meğer bahçe o kadar büyük değilmiş. Salıncağım kırılmış, dallarında büyüdüğüm ağacın meyveleri bitmiş."

Ceplerini yokluyor, en çok dibini içmeyi sevdiği sigarasını yakarken "Günün birinde anlatamadıklarım sebebiyle kendimi balkondan aşağı bırakacağım," diyor.

Ve yine dakikalarca masada çay bardaklarından başka konuşan olmuyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KAYBOLMAK, YURT TUTMAK VE BAZI KAYIP EŞYALAR ÜZERİNE

Buradayım. Bir tuhaf. Levent'i terk ettiğimden bu yana bu evde üç şey değişmiş. Birincisi kanepe eski yerinde değil. İkincisi tablolardan üçü eksik. Üçüncüsü, Levent yazmayı bırakmış. Aslında hiç başlamadığını düşününce bıraktığını söylemek de doğru olmaz. Bir roman, birkaç hikâye derlemesi, denemeler, onlarca gazete yazısı bir zamanlar kendini beğenmişliğiyle birleşince onda iyi bir romancı olacağına dair koca bir yanılsama yaratmıştı ama geçirdiği kayıtsız seneler belli ki son günlerde gerçeği anlamasını sağlamış. Yağmur yağacak gibi. Binaların örttüğü tepelerin üzerindeki siyah bulutlar zor da olsa seçiliyor. Gözlerimi kapatıp düşlerime izin verirsem tepeleri Levent'i gökyüzüne çıkaran sonsuz basamaklar olarak görüyorum. Ozan'la ben pencereyi kapatıp onun basamakları yavaşça çıkmasını seyrediyoruz. Ben bir köşede gülümsüyorum, Ozan diğer taraftan el sallıyor. Biraz sonra pencereden uzaklaşıyoruz. Ozan odasına dönüyor, ben de kollarımı koltuğun iki yanına bırakıp oturuyorum. Bu eve en son ne zaman uğradığımı hatırlayamayacağım kadar çok zaman geçti. Arabayı park ettiğim yeri bir türlü bulamadığım için restoran çıkışı Levent taksiye bindirip beni ilk o akşam getirmişti buraya. İlk sevişme. İlk kahvaltı. O zaman kırmızı bir örtü vardı şu köşedeki yemek masasının üzerinde. Çiçekler, biblolar, sabit telefon. Şimdi yığınla kitap, gazete, izmarit ve masanın herkese görünmeyen yerlerinde koyu ahşap rengiyle uyumlu kahve, çay lekeleri. Hepsi de tek tabak ve birkaç kirli bardakla geçiştirilen sıkıcı akşam yemeklerinin ardından durmaksızın içilen sigaraları, başarısız yazma girişimlerini imliyor. Belki son günlerde Levent hâlâ geceleri burada geçiriyor, bilgisayar başında burada sabahlıyordur, belki de Ozan açık saçık filmlere bu masada bakıyordur. Bu sene on dördüne girecek. Ağustos ortasında. Parmak aralarının bile terlediği, acıdan saçlarını kopardığım, dilimi ısırarak kanattığımı bir öğle sonrasıydı. Ama hangi gündü hatırlamıyorum. Bir keresinde Levent'i işe uğurlarken yan dairedeki kapısının önünde heykel gibi bekleyen yaşlıca bir kadına selam vermiştim. Katına mı Karina mıydı, neydi adı, geçmiş zaman, unutmuşum. İçeride televizyonundan Orta Doğu'da bir yerlerde meydana gelen depremi haber veriyorlardı. Dümdüz olmuş binaların önünde bekleyen esmer yüzlü, beyaz sakallı üzgün adamların fotoğraflarını ekrana bakmadan da görebildiğimi hatırlıyorum. Kadının selamımı almadığını da hatırlıyorum. Ozan'ı hangi gün doğurduğumu hatırlamıyorum. Binanın sahibi demişti Levent. Arada bir bu evine uğrar, sonra diğer evlerinden birine dönermiş. Kimselerle konuşmaz, selamlaşmaz, gülüşmez; yabani, garip biri. Her an gözlerini devirir gibi bakar. Hiçbir şeyden memnun olmayan teyze topuzu ense kökünün hemen üstünde düğümlenir. Kızıl ojeler, süt sarısı sabahlık... Banyo Levent kokuyor. Hafif yapışkan, baharatlı, sıcak. Kıyafetlerimi çıkarıp küvete uzanıyor onun kokusundan yoğun, beyaz bir bulut oluşturup kendimi onunla dolduruyorum. Tam şurada tıraş oluyor. Aynaya bakınca arkasında durduğumu görüyor. Tıraş bıçağını yıkayıp yerine koyuyor. Şimdiki gibi pudra kokan bir havluyla yüzünü silmeme izin veriyor. Ozan okulda yavru bir kedi yakalamış. Biz görmeyelim diye bir kutuya kapatıp yatağının altına saklamış. Havasızlıktan ölmeden kutunun kenarlarına vurup boğuk sesler çıkaran hayvanı kurtardık. Sonra da hiç düşünmeden sokağa bıraktık. Levent işe gittikten sonra bir süre hareketsiz kalıp kadını seyrettim. O da iki siyah inci tanesine benzeyen gözleriyle bir zaman izledi beni. Sonunda ufak bir baş hareketiyle içeri dönmem gerektiğini hissettirdi. Dediğini yapıp kapımı kapattım. Ama onunkinin sesi gelmedi ardından. Bekledim. Evine girmedi. Bunun yerine koridorda usulca gezinmeye başladı. Duvarları kokladı. Bir yığın uykulu dairenin kapısının önündeki paspası ayakkabısının ucuyla kaldırdı. Eğilip bazılarının altına baktı. Vücudu bir örümceğinki kadar hafif değilse bu sessizlik ayaklarının yere basmadığını haber veriyordu. Kapının deliğinden uzun uzun izledim onu. Ayakları çıplak mıydı ki? Değildi. Dedim ya, ayakkabısının ucuyla paspasları kaldırıyordu. Bir süre sonra tavşan gibi kaybolurdu. Ne kapısının sesini ne merdivenlere gidişini duydum. Ne sürükle-

Kollarımı koltuğun iki yanına bırakıp oturuyorum. Bu eve en son ne zaman uğradığımı hatırlayamayacağım kadar çok zaman geçti.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

nen ayaklar ne kapıyı açan hantal eller. Otomat ışığının nabız vuruşları dışında hareket yoktu. Ozan şimdilerde nasıl acaba? Onun sesini bile hatırlamayan annesinin neye benzediğini hâlâ merak ediyor mu? Babasının haftada en az iki kere yatak odasında ağırladığı kadınlarla arası iyi mi? Balıkçıların sudan çıkarıp kovaya attığı gibi bıraktık onu dünyaya. Bizi affetmeyecekse yalnız bunun için affetmesin. Merdivenlerden koşarak inen bir çocuk bağırıyor. "Bisikletim yok! Bisikletim yok!" Kapı deliğinden bakmaya hevesim kalmadı. Salona geçiyorum. Karnım aç. Mutfak duvarlarını dolduran bol miktarda natürmortta resmedilenler dışında ortalıkta yiyecek pek bir şey yok gibi görünüyor. Mutfağın sokağa açılan bir balkonu var. Bu evden bambaşka bir dünyayı gösteren, bizi ondan gizleyen küçük bir de kapısı. O zaman da şimdi olduğum yerde durup bu evdeki varlığımın ne işe yaradığını düşünür, burada durabilmekten başka bir işlevimin olmadığına kısa sürede ikna olurdum. Kendimden çıkıp şu kapının ardındaki havaya karışsam eskisinden daha hafif gelir miydim diye merak ederdim hep. Bu ev de eşyalarla beraber yükünü atmışa benziyor. Kendime böylelikle içine kolayca yerleşecek harika bir boşluk buluyorum. Mutfağın şiş karnı gibi yuvarlakça dışarı açılan her tarafı camla örtük o balkondaki kanepeye kuruluyorum. Henüz kimse gelmeden çay demliyorum. İki bardak, dört şeker. Canım kahve çekiyor sonra. Bitmiş. Bulamıyorum. Yan dairedeki yaşlı kadının hâlâ yaşadığına inanmak isteyerek fincanı alıp kapısına vuruyorum. Bir, iki, dört kez. Açılmıyor. Tam eve geri dönecekken arkamdan biri, "Ne istiyorsunuz?" diye sesleniyor. Aynı sabahlık, kızıl ojeler, topuz. "Kahve rica edecektim. Varsa." Hiçbir şey söylemeden arkasını dönüp yürüyor. Geri gelir mi diye bir süre bitki gibi bekledikten sonra, "Kapıyı arkanızdan kapatın," diye bağırdığını duyuyorum. İçeri atıyorum kendimi. Sık ağaçların arasından kıvrılarak geçercesine holü aşıp yemek odasına ulaşıyorum. Varlığımdan habersiz gelişigüzel yığılmış onlarca eşya masumca bana bakıyor. Cicili bicili oyuncaklar, eskimiş, işlevsiz mobilyalar, üst üste yığılmış kitaplar; kurtarılmayı bekler gibi bir köşede duruyor. Ev, başka birinin bıraktığı izgeti bir düzensizlikle dokunulmadan yaşamını sürdürüyor sanki. Neden sonra kadın arkamda bir gölge gibi beliriyor. Korkudan sıçrayıveriyorum. Böyle giderse düşüp cam gibi dağılacağım galiba. "Kahvenizi burada içmek istersiniz diye düşündüm," diyor. Mesafenin masumiyetini aşmak isteyerek, "Olur," diyorum ben de. Ve üzeri tıpkı Levent'in evindeki masa örtüsüne çok benzeyen kırmızı bir örtüyle kaplı koltuğa oturuyorum.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

BİRAZ DA BENİM LİSTEMİ ÇALALIM?

Tawazon

Paramparça serilmişiz kayalıklara. Falezin dibinde, nereden baksanız elli metre aşağıda etki alanımız genişlemiş bir vaziyetteyiz. Kıyıya vuran köpüklü, serin suların değdiği etlerimiz, tanıdıklığını kaybettikten sonra şimdi de yavaş yavaş kızıllığını kaybediyor. Güneş kocaman bir hüsrana bürünmüş hâlde kaplıyor üstümüzü ve yakıyor. Yandıkça büyüyoruz ömrümüzün sonunda. Anlıyoruz ve kabulleniyoruz. Her şeyimizi kaybetmişiz. Bizi toprağa bağlayan, köklerimizi pervasızca saldığımız ve bir süredir de çürümekte olan gürültülü sözlerimiz başta olmak üzere; senin güzelliğini, sevdiğimiz iklimleri, piyanoda hafifçe basılan minör akorları, ayın şavkı etrafında toplanıp gelecek hakkında hayıflanmayı, çuvaldızı kendimize batırmaksızın nefes alan tüm varlıklardan nefret edişimizi, senin çok güzelliğini ve benim tüm hak edemeyişlerimi. Ancak ilk defa iç içeyiz seninle. İçimiz dışımıza denk ve ruhlarımız ayrı yönlerde. Bunu da anlıyoruz çünkü gökyüzünden çamur yağdığı günlerdeki bir öğle sonrası yürüyüşümüzde, bir olmayı ancak ömrümüz dahil her şeyimizi kaybedersek başarabileceğimize karar vermiştik. Elimi tutarken parmaklarını gevşetmiştin ve bir Orta Çağ savaşında tüm alevli oklar üzerime gelmişti.

Ya M'safer

"Ne düşünüyorsun?" diye soruyorsun. Ayaklarımı denize doğru uzatıp çapraz pozisyona getiriyorum. Ellerimi baharlık montumun ceplerine sokup oturduğumuz banka iyice yayılıyorum ki, bu bana yaklaşık otuz saniye kazandırıyor. Az önce yaşadığımız diyaloğun ağırlığını henüz üstümüzden atamamışız. Üstümüzde kumla dolu, tozlu bir çuval gibi oturuyor bir birimize söylediğimiz sözler. Altında eziliyoruz. Mayısın ortasında ürperiyoruz. Ancak asıl beni ürperten hava değil, bu soru karşısında tutunmam gereken tavrın gerekliliği ve kaçınılmazlığı. Hayatta her şeyin bir zamanı var tabii ve bu zaman dediğimiz karmaşık yapı, atalarımızın kurguladığı tarihlerin ya da saatlerin ötesinde, yalnızca rakamlarla ifade edilemeyecek bir olgu. Bir şeyi çok iyi biliyoruz ki doğru zamanlar ancak doğru sorular sorulduğunda kafasını gizlendiği yerden uzatıp geldiğini hatırlatır. "Hiçbir şey düşünmek istemediğim anlar oluyor. Beynimin bir tuşu olsa da kapatabilsem keşke bazen. Ancak tam böyle anlarda, çok ilginç, nasıl oluyor da birden her şey hakkında düşünmeye başlıyorum diye düşünüyordum," diyorum. Cümlemi bitirdikten sonra göz ucuyla yüzüne bakıyorum. Kum çuvalı kaburgamı eziyor. Yan yana oturduğumuz bankta vücudunu bana doğru çeviriyorsun ve suratında belli belirsiz bir gülümseme oluşuyor. Tekerleme gibi konuştuğumda kendini önemli hissediyorsun. "Peki bunun bizimle ilgisi ne?" diye soruyorsun. "Şu dakikadan sonra içinde bir son, bir ölüm ya da bir hüsran geçmeyen hiçbir şey bizimle ilgili değil," diyorum. Yüzünü diğer tarafa çevirip rüzgârda uçuşan saçlarına hiç dokunmuyorsun. İplik gibi gözyaşlarına ıslanıyor o saçlar ve oluk oluk akan kanımızla. İçindeki zehrimi atıyorsun. Sıkı sıkı tutunduğun yüreğimin iplerini gevşetip ellerinin nasıl da yara olduğunu görüyorsun. Bir gün kalplerimizi değiştirip etrafımıza bakmaya başladığımız takdirde iyileşeceğimizi ve bir gün tüm bunları öğrenmek zorunda olduğumuzu anlıyoruz.

Ahwak

Karanlıkta ben de çoğunlukla kederlenirim. Özellikle seni gördüğüm ilk gün aklıma geldiğinde. O kafanı öte yana çevirişinin doğallığı ve o doğallıkta bir çim tanesi olmak isteyişim. Daha sonra ağzın, burnun, omuzların, her şeyin olmak isteyişim ve dünya dışı varlıkların son teknoloji ürünü silahlarıyla gelip beni atomlarıma ayırışları gelir aklıma. Sonra her bir zerremin kendini umutsuzluğa ve mahvoluşa adamasının ne kadar yanlış olduğunu gösterdiğin zamanlar. Kendi gövdeni hayatla benim aramda siper edişin ve ben sonsuz bir atalet içinde teker teker önümden geçen trenlere bakarken, beni kaldırıp son vagona bindirişin. Ellerimi tutunca bizim için açılan tünellerden geçtiğimiz ve orada mülkiyete, gürültüye, kötü rock gruplarına, sonradan görmeliklere açtığımız savaşlar. Her şeyi baştan ve ince, tarifsiz bir acıyla yaşarım karanlıkta kederlenirken. Kalbimin yorgunluğuymuş bu kadar uykusuz kalmamın sebebi, bu denli eriyip gitmemin ve sardunyalar gibi dökülmemin. İnsan kovulduğu yerden çok uzaklaşınca anlıyor tüm bunları. Şimdilerde yılın ilk güzel havalarında açık havada sırtüstü hareketsiz yatarken karnının inip çıkışları geliyor aklıma. Çocukluğuma dönüp nefesini takip ettiğim günler. Canın sıkılınca güneş gözlüğünün üstünden attığın tebessümler ve geceleri gündüz edip tükenen tüm hatıralar. Yani geceleri uykusuzluk, gündüzleri perişanlık. Bilmiyorum seninle daha hissetmediğim ne var? Çok iyi anlıyorum. Bu sefer yalnız ve karanlıkta kederlenirken.

Pencereden bakıyorum saatlerdir, neredeyim? Yatacak yerim yok, yakacak gemilerim var. Neredeyim?

Khyam Allami- Tawazon 1: Balance
Ghalia Benali- Ya M'safer
Zeid Hamdan, Hiba Mansouri- Ahwak

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

Hakan Bıçakcı

Sevmek Zamanı / Her / Aloys

BEDENSİZ SEVGİLİLER

Bu sayfadaki aşk filmlerinde bir şey eksik: Sevgilinin bedensel varlığı. Erkek bakışı (male gaze) kurgularının karşı cinsi meta gibi gören anlayışının tam tersi var yani karşımızda. Her şey tipik romantik komedi yapısında başlıyor. Bir kadınla karşılaşınca hayatı değişen adamlar görüyoruz her seferinde. "Oğlan kıza rastlar" formülü işliyor ama bir farkla: "Kız" yok. Kız bazen sadece sesten ibaret, bazen resimden, bazen de yazılımdan.

Belki resmimin arkasında ben yaşıyorumdur. Sen beni görmeye çalışmadın. Ama sen istesen de istemesen de ben varım Halil.

Sevmek Zamanı (1965)

"Ben adayı sonbaharda severim"

Sevmek Zamanı (*Metin Erksan, 1965*)

Boyacılık yapan Halil, iş için Büyükada'dadır. Hava sürekli yağışlıdır ve ada epey ıssızdır. Halil yazlıkçılar doluşmadan evleri sezona hazırlamaktadır. Hayatını değiştiren karşılaşma da çalışmak için girdiği bu evlerden birinde gerçekleşir. Meral'in duvardaki fotoğrafına bakakalır. Dönemin aşk filmlerinin montaj anlayışıyla, sırayla ve yakın planlarla bakışırlar. Ancak radikal bir farkla. Bir taraf kanlı canlı insandır, diğer taraf donuk bir fotoğraftan ibarettir. Halil, bir sene boyunca her gün ziyaret eder bu fotoğrafı. Karşısındaki koltuğa geçip sigara üstüne sigara içer.

Meral iki kız arkadaşıyla birlikte, adayı en çok sevdiği mevsim olan sonbaharda çıkıp gelir. Ve evindeki yabancıyı yakalar. Halil utana sıkıla hırsız olmadığını söyler, resme olan tutkusunu belli eder ve kaçarcasına oradan uzaklaşır. Meral bu gizemli adamdan

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Serkan Yolcu

etkilenmiştir. Ve kendi iç dünyasındaki mücadeleyi kaybedip Halil'in yanına gider, ona açılır. Ancak adam onunla ilgilenmez. Meral'i "resminden kat kat güzel" bulmasına rağmen onunla birlikte olmak istemez. Meral anlamakta zorlanır. "Bir resme nasıl âşık olunur?" diye hayretler içinde sayıklar. Karşısındaki bunun ona ait bir mesele olmadığını söyler. Bu aşk, resimle Halil arasındadır. Resim, Halil'in dünyasına aittir. Genç kadının aralarından çekilmesi gerekmektedir. Meral de duvarındaki çerçeveyi söküp Halil'e hediye eder çaresizce. Eski mektuplarını iade eden bir sevgili gibi.

Halil resimle mutludur ama Meral bu işin peşini bırakmaz. Halil'i birlikte mutlu olacaklarına inandırmaya çalışır. Onu babasıyla tanıştırır, evlenmeye ikna eder. Halil son anda kaçar bu bağlayıcı ilişkiden. Resmi ve gelinlik giydirilmiş bir mankeni alıp kayıkla göle açılır. Toplumsal akitlerin dışındaki sularda yapacağı kendi, alternatif düğün töreni için.

Benim için ne denli değerli olduğunu nasıl anlatabileceğimi düşünüp duruyorum.
Her (2013)

Başından beri Meral'in peşinde olan sevgilisi ise nihayet onu evlenmeye razı etmiştir. Meral son anda, üzerinde gelinliğiyle düğünden kaçar. Kocası olmaya hazırlanan adam da onun peşine düşer. Meral üzerinde gelinlikle Halil'i bulur. Kayıkta ona da yer vardır. Meral kayığa binince resmi suya atar. Törensel bir şekilde resmin yerini alır. Ancak mutlulukları çok kısa sürecektir. Peşlerindeki saplantılı ve intikamcı âşık, dürbünlü tüfekle onları izlemektedir.

"Bir programdan fazlasına dönüşüyorum"

Her (*Spike Jonze, 2013*)

Spike Jonze'un senaryosunu da yazdığı ilk filmi olan *Her*'de Samantha ile Theodor'un aşkına tanık oluruz. Theodor yalnız yaşayan, melankolik ve asosyal bir adamdır. Gerçek anlamda depresyondadır. Geçmişe takılıp kalmıştır. Hayatına devam etmekte zorlanmaktadır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Modern insanın içindeki boşluğu görürüz ona her bakışımızda. Aşkla, seksle, toplumun onayladığı bir tür başarıyla doldurulması gereken.

Theodor'un hayatı Samantha ile karşılaşınca değişir. Ancak Samantha sadece sesten ibarettir (Scarlett Johannson'un sesi). Üstelik bu sesin arkasında bir insanın bilinci veya duyguları yoktur. Aklı ve sezgileri olan OS1 adlı bir programdır. Bir yapay zekâ ürünüdür. Bedensiz bir robottur. Theodor robotlaşmış bir insandır, Samantha insanlaşmak isteyen bir robottur.

Sinema tarihinde robot-kadınlara âşık olan adamlar daha önce de karşımıza çıkmıştır (*Blade Runner, Ex Machina, Japon İşi*). Ancak burada durum daha radikaldir. Robotun fiziksel bir karşılığı yoktur. Göz görünce gönlün kapılmasını aklımız alır. Burada ise olan biten her şey fazlasıyla soyuttur. Tasavvuf boyutuna varacak kadar.

Bir tür uzak-mesafe-ilişkisi izleriz *Her*'de. Gerçek deneyimle sanal deneyim, otantik olanla protez olan kafamızı bulandırarak birbirine karışır. Çiftimiz gittikçe yakınlaşır. Sonra bir gün Thedor, bir tanecik aşkının 3.000 kişiyle daha konuşup 600 küsür kişiye daha âşık olduğunu öğrenir. Bir anda çöker. Ya benimsin ya değil ruh hâline geçiş yapar. Hem seninim hem değil der robot. Fahişeye âşık olan adam sendromu yaşayan Theodor, sonunda yüzünü başından beri yanında olan bir arkadaşına, gerçek bir insana döner. İnsanın insandan başka dostu yoktur gibi görünmektedir. Şimdilik.

Fırıncı ekmek pişirir, balıkçı balık tutar, dedektif soruşturma yapar.
Aloys (2016)

"Sesimi duyuyorsun ve kim olduğumu bilmiyorsun"

Aloys (*Tobias Nölle, 2016*)

Aloys'un anti kahramanı, Aloys Adorn adında bir dedektiftir. Asosyallik ve depresiflik konusunda *Her*'deki Theodor ile yarışacak türden bir insandır. Çok düşkün olduğu ve birlikte yaşadığı babasını yeni kaybetmiş olması da iyice kaybolmasına neden olmuştur.

Bir vaka üzerinde çalışmaktadır Aloys. Aldatılan müşterisinin kocasını uzaktan izleyip kameraya almaktadır. Görev dönüşü otobüste uyuyakalır ve uyandığında kamerasıyla kasetlerinin çalınmış olduğunu fark eder. Ve hiç beklemediği bir anda, kamerayı çalan kadın onu telefonla arar. Alaycı, tuhaf, gizemli bir sestir bu. "Sesimi duyuyorsun ve kim olduğumu bilmiyorsun," der. Aloys konuşmayı kaydeder ve sürekli başa sarıp dinler. Bu sesi ve sesin sahibini takıntı hâline getirmiştir. Sesin sahibi konuşmakla yetinmez, bir süre sonra Aloys'a paketler yollamaya başlar. Mesela kedisi için bir ilaç gönderir. Böylece paylaştıkları sadece telefon konuşmaları olmanın ötesine geçer.

Görmediği biriyle sürekli konuşan Aloys'un hâli, *Her*'deki Theodor'u hatırlatır. Arada teknoloji açısından büyük farklar olsa da. *Her*'deki kablosuz kulaklık, *Aloys*'da eski usul süngerli kulaklığa bırakır yerini. Aloys sesin sahibiyle yüksek teknoloji aracılığıyla değil, analog ekipmanı üzerinden iletişim kurar. Ayrıca sahibini tanımadan fotoğrafa âşık olan Halil'i de akla getirir, sahibini tanımadan sese âşık olan Aloys.

Telefon konuşmaları akıl oyunlarına döner. Aloys, çekilmiş olduğu inzivadan yavaş yavaş çıkar. Ancak sadece zihnen. Hayranlıkla karışık bir takıntı beslediği bu sesten inşa edilmiş tuhaf dünyada yaşamaya başlar. Günlük hayatta karşısına çıkan kadınları, telefondaki sesin sahibi olarak hayal etmeye başlar. Ses sabittir, bedenler akışkan ve değişken.

Aloys'un ara sıra kapı deliğinden izlediği komşusunun ölmesi onu derinden sarsar. Bedensiz sesle, artık yaşamayan bu genç kadının imajını kafasında birleştirir. Delilik, ateşi artan bir hastalık gibi şiddetlenir. *Sevmek Zamanı*'nda olduğu gibi finale doğru sürreal bir ton hâkim olur anlatıya. *Aloys*'da bu ton iyice kontrolden çıkar ve seyirci karışık bir kafanın içinde kaybolur gider.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

CAHİT ZARİFOĞLU
KİTAPLIĞI

Cahit Zarifoğlu tüm eserleriyle Ketebe'de!

YAZI KALK
Mehmet Ali & Akşamsefası

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ketebe.com

KETEBE

VİKİNGLERİN ÖLÜM MELEKLERİ: VALKÜRLER

Nors mitolojisindeki en özgün varlıklar Valkürlerdir desek yanlış olmaz. Tanrılara, devlere, cücelere, şeytanlara ve canavarlara denk varlıklara diğer kültürlerde de rastlamaktayız. Ancak Valkürler bu konuda coğrafi konumla da ilintili olarak (Kuzey ışıkları Vikingler tarafından Valkürlerle özdeşleştirilmiştir.) özgün bir yere sahiptirler. Her ne kadar başlıkta ölüm meleği tabirini kullanmış olsak da Azrail'den tamamen farklıdırlar.

Valkürler, savaşlarda cesurca ölenler arasından Valhalla'ya girmeye layık gördüklerini seçen, zarif ve asil bakirelerdir. Valkür adı, "Val" (ceset) ve "kyrja" (seçici) kelimelerinden oluşmakta ve tam anlamıyla görevlerini tanımlamaktadır. Valkürler aynı zamanda Valhalla'da Odin'e ve misafirlerine hizmet eder, onlara içki servisi yaparlar.

Midgard'da bir savaş başladığında Odin durumdan haberdar olur ve Valkürleri savaş alanına gönderir. Valkürler savaş alanına üç, altı ya da dokuz kişilik gruplar hâlinde ve bir savaşçı gibi zırhlı, mızraklı bir şekilde varırlar. Savaşı havada, atlarının üzerlerinde izlerler ve ölenler içinden en cesur olanları seçip götürürler. Seçilenler Asgard'a vardıktan sonra aralarından bir kısmı Freyja tarafından seçilir ve Folkvangr adı verilen yerde ağırlanırlar. Bu da Valkürlerin, Freyja'yla olan bağına bir işarettir.

Valkürlerin kimi efsanelerde beyaz kuğu kılığına bürünerek Midgard'a gittikleri, göllerde yüzüp eğlendikleri anlatılmaktadır. İşte bu yazımızda kuğu kılığına bürünmüş bir Valkür'ü ve ona âşık olan bir Elf'in hikâyesini anlatacağız.

***

Tanrıların, Elflerin, devlerin ve trollerin henüz dünyadan el çekmediği zamanlardı. Germanya'nın güneyinde, Wolfsdal civarında, üç Elf prensi inzivaya çekilmişti. Dünyada olup bitenden, kargaşa ve savaştan yılmışlardı. Wieland, Slagvleugel ve Egil adındaki bu üç kardeş, avcılık yaparak, zanaatla ilgilenerek, kendi hâllerinde yaşıyorlardı.

Hayatlarındaki tek eksiklik aşktı ama o eksikliği de bir av günü kapattılar. Avlarının peşinde ormanın derinliklerine inmişlerdi ki bir göl kıyısına vardılar. Gölde yüzen üç kadın gördüler. Bembeyaz tenleri, kızıl saçlarıyla ışıl ışıl parlıyorlardı. Üç kardeş bu üç kadına oracıkta âşık oldu. Kıyıda duran kanatları görünce onların Valkür olduklarını anladılar. Buna rağmen geri durmadılar ve onlara aşklarını ilan ettiler. Valkürler de bu güzel yüzlü asil Elflerden etkilenmişlerdi. Onlarla evlenmeyi kabul ettiler ve evlerine yerleştiler. Yedi yıl boyunca mutlu birer çift olarak yaşamlarını sürdürdüler.

Ne var ki yedi yılın sonunda üç kardeş bir sabah uyandıklarında üç Valkür'ün kendilerini terk ettiğini gördüler. Kanatlarının da saklı oldukları sandıkta olmadığını görünce onları sonsuza dek kaybettiklerini anladılar. Diğer iki kardeş terk edilmeyi sindiremezken Wieland bunu kabullenmeleri gerektiğini anlattı. Onlar Valkürlerdi ve ait oldukları yer savaş meydanlarıydı. Aşkları için yedi yıl varlıklarına tezat yaşamışlardı. Wieland'a hak verdiler.

Ne var ki günler geçiyor, yaşadıkları acı bir türlü dinmiyordu. İki kardeş Valkürleri aramaya karar verdiler ve Wieland'ı karşılarına alıp konuştular. Wieland, bu çabanın nafile olduğunu ve onlarla gelmeyeceğini söyledi. Kardeşler ona öfkeyle yüklenip sevgisini sorgulamaya başladılar.

"Onu nasıl sevmem? En az sizin kadar ben de onu düşünüyor, özlüyorum. İçimdeki yarayı kimse bilemez. Ne var ki onlar birer kuğuydu. Kuğular uçarken iz bırakmaz. Anlayın artık, onları bulmamız imkânsız, kabul edin," dedi. İki kardeş kararlarını uygulayıp Wieland'ı terk ettiler. Yalnız kalan Wieland da derinliklerinde karısının döneceğine dair umutlar besliyor ve ona dünyanın en güzel yüzüklerini işliyordu.

Wieland'ın yalnız başına kaldığını öğrenen Wolfsdal Kralı Nidung, onun ne denli eşsiz bir zanaatkâr olduğunu biliyordu. O yüzden Wieland'ı hizmetine almak istiyordu. Kraliçenin de teşvikiyle adamlarını onu getirmek üzere görevlendirdi. Kralın adamları temkinliydiler, saldırmak yerine sabırlıca beklemeyi seçtiler. Avlanmak için dışarı çıkınca eve gidiler. İçeride iplere asılmış altın yüzükler duruyordu, saydılar tam yedi yüz yüzük vardı. Adamlar yüzükleri inceliyorlardı ki nöbetçi, Wieland'ın döndüğünü haber verdi. Hızla yüzükleri yerlerine koyarlarken telaşla birini düşürdüler.

Wieland eve geldi, yemeğini yedi ve sonra her gün yaptığı gibi yüzüklerini saydı. Bir tanesi eksikti. Bu durumdan endişelenmek yerine karısının eve gelip beğendiği bir yüzüğü aldığını düşündü. Bu düşünceyle mutlu bir şekilde uykuya daldı. Pusuda bekleyen askerler harekete geçtiler ve üzerine atılıp elini ayağını bağlayarak krala götürdüler. Kral, Wieland'a hizmetine girmeyi teklif etti. Ne var ki o, gördüğü muamelenin öfkesiyle bu teklifi reddetti. Kraliçe Bödwild *"Ayaklarını kullanamaz hâle getirirsek size daha fazla direnemez ve hayatta kalmak için önüne getirilen işleri yapmak zorunda kalır,"* diyerek krala tavsiyede bulundu. Kral bu teklifi makul buldu ve adamlarına Wieland'ın bacaklarını kırmalarını emretti. Sonra da onu bir adaya hapsetti.

Kral ona yapması gereken işleri gönderiyor, karşılığında da yemek verdiriyordu. Cesur Wieland, böyle bir yaşama mahkûm olduğu için utanıyordu. Ölmeyi istiyordu ancak intikam için yaşamalıydı. Wieland sabırla bekliyordu ki fırsat kendi ayağıyla geldi. Kralın iki oğlu Wieland'ın nerede saklandığını öğrenmiş ve kimselere görünmeden adaya çıkmışlardı.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Mücahit Aydoğdu

Wieland, onları görünce tanrılara minnet etti. Prensler onu saygıyla selamladılar ve iki özel yüzük istediklerini söylediler. Wieland, krala söylememeleri koşuluyla isteklerini kabul etti. Prensler söz verdiler ve üç gün sonra dönmek üzere mutlu bir şekilde adadan ayrıldılar. Wieland ise çoktan planını yapmaya koyulmuştu.

Prensler üç gün sonra yine gizlice adaya geldiler. Wieland, yanında yerde duran sandığı gösterdi ve yüzüklerin orada olduğunu alıp deneyebileceklerini söyledi. Prensler yaklaşıp sandığa bakarken kurduğu tuzakla onları hareketsiz bıraktı sonra da bıçağını çıkarıp başlarını gövdelerinden ayırdı. Kafataslarını gümüşle kaplayıp çanak hâline getirdi. Gözlerini oyup altınla kapladı ve madalyon yaptı. Dişlerini işleyerek inci kolye gibi görünmesini sağladı. Geri kalan artıklarını da gömüp yok etti. Yaptığı mücevherleri saraya gönderdi ve biri kralın masasını, diğeri kraliçenin boynunu süsledi. Neyden yapıldıklarını bilmeden bu korkunç eşyaları kullandılar. Prensler ortadan kaybolmuştu ama bu durumu kimse Wieland ile ilişkilendirmedi. Neticede bacakları tutmayan bir esirdi.

Wieland ise intikamını almış olmanın mutluluğunu yaşıyordu ama bu ona yetmiyordu. Kendisini bu hâle düşüren, üstüne bir de karısı için özenle işlediği yüzüğü parmağında taşıyan kraliçeden de alınacak intikamı vardı. Elf hisleri bu intikamın da uzakta olmadığını söylüyordu.

İnci sandığı prenslerin dişlerinden yapılma kolyesi kopan Kraliçe Bödwild, soluğu adada aldı. Wieland sevinçle kraliçeyi davet etti. Bödwild, ondan, kral görmeden kolyesini eski hâline getirmesini istedi. Wieland, hemen işe koyuldu ve beklerken içmesi için de kraliçeye bira sundu. Kraliçe biranın tadını çok beğenmişti. Wieland, konuşarak kraliçenin dikkatini dağıtıyor o sırada da fark etmeden sürekli birasını tazeliyordu. Derken kraliçe Bödwild sonunda sızıp kaldı. Wieland kendinden geçen kraliçeye oracıkta sahip oldu. Bödwild uyandığında bu korkunç gerçekle yüzleşti ve utanç içinde adadan ayrıldı. Aradan aylar geçti ve Bödwild bu tecavüzden gebe kaldı.

Wieland, intikamını almıştı şimdi tek yapması gereken tüm yaptıklarını kralın yüzüne haykırarak taçlandırmaktı. Ne var ki bu şartlarda açıklaması ona ancak acılı bir ölüm getirebilirdi. Düşündü taşındı ve çareyi buldu. Kendine kanat yapıp adadan kaçacaktı. Nihayetinde denemeleri sonuç verdi ve kendisini uçurabilecek kanatları yapmayı başardı. Bacakları tutmasa da artık onu istediği yere götürecek birer kanada sahipti. Zorlukla atölyesinin bacasına tırmandı ve kendini boşluğa bıraktıktan sonra kanat çırpmaya başladı. İstikameti kralın sarayıydı. Kralın kulesine yaklaştı ve adını haykırarak onu çağırdı. *"Oğullarına ne olduğunu biliyorum ve bunu sana bir şartla söylerim. Ne bana ne de çocuğuma zarar vermeyeceğine tacın ve şeref in üzerine yemin edeceksin."* Kral aşağıda toplanan kalabalığın önünde bu yemini etti. Wieland çocuklarını öldürüp adaya gömdüğünü, kraliçeninse karnında onun çocuğunu taşıdığını söyledi. Kral bir an kılıcına davrandı ama yeminini hatırlayıp duraksadı. Haykırarak ağlamaya başladı Nidung. *"Sen bir canavarsın, intikamın da bir ölçüsü olur. Sen şeytansın!"* diye haykırdı.

Kralı böylesine aciz duruma düşürdüğü için mutluydu Wieland. İntikam şimdi tamamlanmıştı. Artık tek bir amacı vardı: Karısını, güzel Valkür'ünü bulmaktı. Bunun için mavi gökyüzünde bıkmadan usanmadan kanat çırptı.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Hazal Kebabcı

DİPNOT: BULMA SANATI

Aynı değil hiçbir şey. Sabah kahvaltıları aynı değil, yürüyüşler aynı değil, filmler aynı değil, tatiller aynı değil, şaraplar aynı değil, akşam yemekleri aynı değil, uykular aynı değil. Bir şeyleri yarım yapıyormuş hissi, bir şeylerin tamamlanamayışı, işte tam da şurada, göğsümde koca bir yığın. Kimse aramıyor, bulmaya da yok telaşımız, bulsak da bunuyoruz ayrıca. Geçiyor zaman, değişiyor musun? Öfken hâlâ galip mi geliyor sana? Ya da öfke dediğimiz o kendini gerçekleştirmeye karşı büyük direnç aslında kazanması mümkün olmayan bir savaş mıydı? Sanmıyorum. İnsanlar değişmez. Hayatlarına atılan rötuşlarla daha iyi bir versiyon olmaya çalışırlar sadece. Evet, sana diyorum, her kimsen işte.

Bugün kendimde bulamadığım sıcaklığın, inancın ve umudun nereden geldiğini anımsamadığım zamanımın o tuhaf, buruk, acımtırak hissi var kalbimde. Hiç kimseyle değil derdim. Kendimden biraz kaçıp uzaklaşabilseydim belki her şey daha iyi olurdu ama kaçanı kovalamak benim huyumdur ve ben en çok kendimden kaçıyorum. Aniden gelen gitme isteğim, kalmaya karşı arzum, savaşmaya olan tutkum, fevriliklerim, derin çukurlarım; hepsi bir araya gelince dayanılmaz bir ben yaratıyor işte. Ama buna en alışkın kişi de benim. Ve sebebi de yok değil bu hislerin. Başkalarının beni yok saydığı günler için, bazı günler ben de kendimi yok sayıyor gibiyim. Alışkanlık olsa gerek.

İnsan ne de olsa bunların en sonunda, kendi en iyi gelecek olanı değil; kendine en çok benzeyeni bulur, seçer, hissettiğini düşünür. Belki de bir ayna, bazen bir pencereden çok daha iyidir. İnsan bazen karşısında duran zihni, bedeni öylesine sömürebilmek ve bilebilmek ister ki tüm normlarını unutur. Kimliği, rutini, yasaklıları, istekleri bir su buharı gibi yükselir, eninde sonunda kaybolur. Bulmak, kaybetmekten daha meşru hâle gelir ve sen, kaybedeceklerini değil bulma ihtimalin olanları düşünüp durursun.

İçimde kim olduğumu sorgulayan, rutinini sabah kahvaltısı gibi bu sorguya adamış bir ses var. O ses, bir şey bulmam gerektiğini, içimdeki o ne olduğunu anlayamadığım boş, soğuk odaya bir anlam gerektiğini söylüyor. Belki beni başka bir şehirde bekleyen bir fırsatı seziyorum, belki yanlış yaptığım ama kendimi doğru olduğuna inandırdığım bir kalıbın içindeyim, belki de bir duyguyu özütleyebileceğim şekilde almıyorum, ya fazla ya az geliyor. Bunu bulmak, insanın kendisinde -en azından benim için- tuğlaların arasına iyi bir çimento seçmek gibi.

Uzun süredir yazamıyordum. Bunu kimi zaman kendimi düşünmenin ardında bana kalan o tokat sonrası uyuşukluk hissine, bazen de hayatımda bulamadığım o şeyin beni korkutup düşünmemenin önüne geçmesine yoruyorum. Bazen de böyle, yani şu an olduğu gibi bir uçak bileti alıp yola çıkıyorum. Gitmek, bazen uzaklaşmak bazen yakınlaşmak gibi geliyor ve bu ikisini bir eylemde topluyor olmanın verdiği o belirsizlik bana kendimi düşünme cesaretini veriyor. Nereye olduğu önemli değil, bir yere gidiyorum, kendimle gidiyorum, iyileştirmek ya da onarmak için gidiyorum. En çok da bulmak için. Bulmaktan çok "neyi" bulmam gerektiğini bilmek için. Bilirsiniz, yol yolcunun dilediğini mutlaka kale alır.

Kendinizi her şeyiyle tanıyıp bildikten sonra eksik olanı bulmaya çalışmak, ne kadar bir tencerenin dibini kazımak görünse de insan buraya gelebildiği, tenceredeki tüm yemeği bitirmiş olabilmeyi ödül belliyor kendine. Böylesi güzel. Elbet her eksik, yerini fazlaya bırakır bir gün.

Bazen tek başıma kaldığımda ve baktığımda kendimi en çok yargılayanın, belki de en az sevenin kendim olduğunu düşünürüm. Sonra an gelir, bir sessizliğin ortasında kendimi yine en iyi anlayanın, bilenin ben olduğunu bilir ve kendimi, kendim olmakla kutlarım. Ruhumu canlı tutmanın bir yolu budur diye düşünürüm. Onu evirip çevirmek, bazen tepe takla edip bir süre bekletmek, bazen sırtını sıvazlamak. Ruh, doğru ışığı alması gereken bir bitki gibi, dolanıp durup evin içinde. Bulur da, büyür de, solar da.

İhtiyacınız olanı bulmanız değil, ihtiyacınız olanı bulmak için ne kadar çaba harcadığınız önemli.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

A. Gülfem Özer

YALNIZCA DEĞERLİK OTU

"Yalnız yaşayan insanların yaradılışlarında bir de değişme oluyor;
bir süre sonra, bu insanların tümü de birbirine benziyor."

Selim İleri

kırık fincan, yarım sarhoşluk
her yaz böyle geçebilir
sus pus çocuğu evin, gezenti kedisi
balkonlarda çatal bıçak, yarım ton yukarıdan kahkaha
hoş geldinizler, sefalar getirmekten sırtları ağrımış, dinlensenizeler
taşlar denizin dibinden hiçbir şey izleyemezler
ben demek ki değilim

bir hikâye on kere, onunda da az kullanılmış
evet, parçasıdır bu her çıplak kalmışın bir evrede
empatik gülüşler yarım yalancıdır, tam yalancı olunmaz
kırık fincanın işlevi acımamızdır ona
yalnızlaşana dek kimse bunu yapmaz
allah'a imrenmek rüyada bile utandırır, tam yalnız kalınmaz

te deum otu

bana teklikten bahsederken, hiç görmedim onu
deniz hışır, şır, hışır, kaşır gibi sırtımı; beni yalın ayak,
başı kabak eden şey tam da bu
beslendiğim kaynakların yapısından kaçıyorum sürekli
okunmayacak kitaplar listesine alıyorum melankolinin anatomisini
sayıyorum: sornçan, şimşir ağ, frenk inciri
bin farklı çeşit bulacağım daha
ben demek ki değilim

kendini ispatla, çırıl çırıl gezene
birinden duyduğunu diğerine götürürken unutana kadar
sevimli mi sevimli, beyaz mı beyaz, çoğul mu çoğul olana kadar
sabahleyin bir uzvunu, akşamleyin bir uzvunu öpüp başına koyana kadar
bakınca yüzüne, herkesin yüzüne benzetilene kadar
ispatla

te deum otu

zihnin bize tanıdığı bazı imkânları, lanet olarak görüyorum
balkonlar boşken bile sesler hayal ediyorum
yazı, uykuma süreye süreye getirebiliyorum
garip mimariler şehri nasıl kutsuyor, akşamları nasıl çözülüyor yollar
denizin dibine batan taş nasıl sağ kalıyor, çözemiyorum
ben demek ki değilim

kendime simlerle kaplı bir defter aldım,
el yazım suda kalmaktan buruşmuş bir el, çabalıyorum

"dağ kara, deniz marulu, ada soğanı"

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KATYA, HAYDİ İÇERİ GEL, DIŞARIDA KURŞUN YAĞIYOR[1]

"Ukrayna'da olanlar Avrupa'ya yabancı değil. Priyedor, Vukovar, Petrinya, Bratunats, Srebrenitsa, Zvornik, Doboy, Foça, Visegrad, Biyeli Potok, Saraybosna... Çoğu unutuldu bile. Biz unutmayacağız."

Halep'e çok üzülmüştüm. Hiç görmediğim, hiç Halepli biriyle bağ kurmadığım hâlde. Mariupol ise uykularımı kaçırıyordu çünkü bu yıkım, şehir içindekilerle beraber tamamen yok olana kadar durmayacaktı. Öyle de oldu. Tek bir bina dahi bırakmadılar. Koca bir kent, bütün hafızasıyla birlikte tarihe gömüldü. Sadece Ukraynalılar için değil o kentte hatırası olan herkes için büyük bir yıkımdı bu. Dima'nın mektubu, Katya'nın günlüğü... Bütün bunların buz gibi gerçekliğinin yanında her şeyi "büyük resme" bağlayanlar, zalimden taraf olanlar; ölen çocuklara, yıkılan kentlere, enkaz altında doğan bebeklere ideolojik çatışmalarını yüklemeye çalışanlar... Bütün bunların arasında sıkışıp kaldık. Bir çocuğun annesini gömdüğü yeri bir kroki gibi kâğıt üzerine çizip kardeşine şu notu bırakmasından daha "gerçek" ne olabilir?

"Dima, anne 9 Mart 2022'de öldürüldü. Ölümü çabuk oldu. Sonra ev yandı. Dima, onu kurtaramadım üzgünüm. Sonra annemi anaokulunun oraya gömdüm."

Peki ya Katya'nın on altı yaşında yaşadıkları? Bu günlük Rusça tutulmuştu üstelik:

Canın acıdığındaki o hissi bilir misin? Bir zamanlar bir çocuğa âşık olmuştum ama o beni sevmemişti. Canımın yandığını düşündüm. Fakat şimdi anlıyorum ki insanın canı, annesi gözlerinin önünde öldüğünde yanarmış. Ve kardeşi sürekli annesine doğru gelip, "Anneciğim, uyuma, uyursan donarsın," dediğinde... Annemin mezarını asla ziyaret edemeyeceğiz. O burada, rutubetli ve karanlık sığmakta tek başına kaldı. Aynı sığmakta tuvalete gittik, uyuduk, yemek artıklarını yedik. Sanırım beşinci ya da altıncı gündü, Kolya amca bir şekilde bir güvercin yakaladı. Onu kızartıp yedik. Annem bu kadar dayanabildi, tahliyemizden üç gün önce öldü. Kardeşime onun ağır bir uykuya daldığını ve uyandırılmaması gerektiğini söyledim ama sanırım her şeyi anlamıştı. Komşumuz öldüğünde ben de anlamıştım, onu yerinden kaldıramamıştık ve kokmaya başlamıştı. Sesi tamamen kesildiğinde Kolya amca onu dışarı götürdü ve kendisi de bir tele takılıp öldü. Annem Kolya'sı için çok ağlamıştı. Babamın ölümünden sonra Kolya amca en yakınımızdı. (...) Cesetler bir hayli kötü kokuyor, her yerdeler. Kardeşimin gözlerini annemin eşarbıyla bağladım ki cesetleri görmesin. Koşup kaçarken neredeyse birkaç kez kusacaktım. Benim annem asla, duyuyor musunuz, asla kötü bir şey yapmadı. Kiliseye giderdi, sık sık günah çıkartırdı, ben de öyle. Kolya amca farklı mı? Sırf annesi günah olduğunu düşünüyor diye sigarayı bile bırakmıştı. Rahip efendi orada bana annemin Tanrı'ya hizmet edeceğini söyledi, burada olup bize annelik yaparak hizmet etmesi daha iyi değil mi? Sizin Tanrı'nıza artık inanmıyorum. Var olsaydı biz bu kadar acı çekmezdik. Rusya'dan nefret ediyorum. Öz dayım orada yaşıyor. Bana bugün telefonda ne dediğini biliyor musunuz? "Katya, ne var ne yok Katya? Kızım, seni anlamıyorum. Ne savaşı, ne diyorsun Katya?" Sonra bana tek kullanımlık bir telefondan yazdı: "Katya, bana yazma. Ben ve ailem için çok tehlikeli sonuçları olabilir. Annen asla geri dönmeyecek, kabullen." Onlardan nefret ediyorum. Annem senin öz kardeşin değil mi? Bu nasıl olur? (...) Biliyor musunuz, sanırım Mariupol'e geri döneceğim ve aynı yerde yaşayacağım. Her zaman, aynı gün, yeni yapılacak o evdeki sığınağa inip çiçekler bırakacağım. Çocuklar ağladığında korkunç bir gürültü olur fakat sesinin de duyulmaması lazım. Bu ruh hastaları, insanları sığınaklarda bulup öldürüyor. (...) Daha fazla yaşamak istemiyorum. Muhtemelen bizi ayıracaklar ve kardeşimi göremeyeceğim. Niçin? Putin bunu bizi korumak için mi yaptı? Güzel yaşıyorduk, araba bile almıştık. Kolya amca bana araba kullanmayı öğreteceğine söz vermişti. Arabamızı bile yaktılar. Evimiz de yok. Ölmek istiyorum ancak yapamıyorum. Çocuklarınıza hemen sarılın, yoksa her an ölebilirsiniz ve sizin kokunuzu hatırlayamayabilirler. Eğer bu hayata dayanabilirsem ve bir gün çocuk sahibi olursam çocuklarıma durmaksızın, her zaman sarılacağım.

[1] "Harun, haydi, içeri gel, dışarıda kurşun yağıyor." *Sarajbosna Blues* (1992), s.58 Semezdin Mehmedinoviç, Ketebe Yayınları

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bu günlüğü çok güvendiğim bir gazeteci arkadaşım bana ulaştırdığında, Türkçeye çevirirken kendimi tutamadığımı hatırlıyorum. Bazı detayları yazımdan çıkardım, dayanılacak gibi değildi. Ukrayna'da, hem Ruslara hem Ukraynalılara yaşatılan acının büyüklüğü, bu zalim savaş sona ermeden tam anlamıyla anlaşılmayacak. Bosna'da olanları hatırlayamayacak yaştaydık, peki şimdi bütün bunları mümkün olan her yerde ve her zamanda haykırmaktan başka ne yapabiliriz ki? Zulme karşı bir şey yapamamak insanı mahvediyor. Annesi, babası, evlatları, kardeşleri orada olanlar. .. Ya sevdikleri? Bir zaman sevdikleri orada olanlar? Arayıp ulaşamadıklarınız, bir tanıdığa sorup "haberim yok," yanıtı aldıklarınız, "acaba öldü mü?" diye geceleri uyuyamadıklarınız, her akşam ölüm listelerinde ismini aradıklarınız... Daha birkaç ay önce güzel Ukrayna kentlerinde caddeleri arşınlarken şimdi ölüm ve yaşam arasında terk edilmiş bir halkın kaderini izlemeye mahkûm ediliyoruz.

***

Peki, şimdi ne olacak? Kievli bir gazeteciye soruyorum. Onun adı da Katya olsun.

"Sonuna kadar savaşacağız. Dünya bize yardım etmeli," diyor. Dupduru yüzü, aniden öfkeye bürünüyor. Bütün kentlerini yakıp yıkanlara karşı büyük bir nefret hissettiğini görüyorum. Görüyorum fakat anlamakta güçlük çekiyorum. Daha dün, yolda yatan köpek yavrularını gözleri gülerek seviyor; sonra sahildeki çöpleri toplayıp "Bu güzel şehri niçin kirletiyorlar?" diye söyleniyordu. Şimdi hiddetle kükrüyor: "İşgalcilerin yaptıklarını, savaş sırasında gördüklerimi asla unutmayacağım." Sirkeci'de serin bir rüzgâr esiyor, üşüyorum. Yarın Kiev'e dönecek. Ona bir şey olur diye çok korkuyorum. Bugün başkente birkaç füze düştüğünü okuyorum haberlerde.

"Katya," diyorum. "Gitme."

"Orası benim vatanım," diyor. "Hem kedim bensiz ne yapar?"

Gözlerim doluyor, keşke ellerini tutabilseydim.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KUYRUKLU MEYHANE

Işığı biraz kısıyor garson, güzel bir masa seçiyor bizim için. Ben ve tanımadığım adam masaya oturuyoruz. Yüzünü sadece bir anlığına görüyorum ve çok güzel güldüğünü fark ediyorum. Bütün gece o gülüşü sayacağımı biliyorum. Bir, iki, üç... Şimdiden zor oluyor. Onu güldürmek için girmediğim kılık kalmayacak. Sonra... Sonrası belli: Günlerce bu gülüşü hatırlayacağım. Kendime çok sinirleniyorum. Uzun zamandır bu kadar tatlı gülmedi ki kimse bana. Önemli hissettiriyor bu adam bana kendimi. Ama korkuyorum önemli olmaktan. "Muhtemelen herkese böyle gülüyor, hayatımı sevmemeye devam edebilirim," diye geçiriyorum aklımdan. Yine bir şeyleri berbat ediyorum muhtemelen veya her şey zaten berbattır, ne bileyim. Daha düşüncelerimi bitirmeden kaldırılıyoruz masadan.

"Burası rezerve," diyor garson. Birileri belli ki gelişini daha önceden planlayabilmiş. Biz daha yeni deneyeceğiz tanışmayı, planlaşmayı..."Nereye geçelim?" diyorum. Sesimdeki öfkeden hayatımdaki öfkeyi anlıyor tanımadığım adam. Gülüyor yine. O hiç sinirlenmiyor, usulca kalkıyor masadan. "Nereye geçelim?" diyor. Onun ses tonu çok daha yumuşak.

Kalkınca biraz daha inceliyorum adamı. Bu kuyruklarımızla geldiğimiz meyhaneye biraz özensiz gelmiş. Bence ben yirmi beş senedir en azından bir pantolonu hak edecek noktaya gelmişimdir. Belli ki tanımadığım adamla masadan az tanışık olarak kalkacağız. Düşüncelerimi durduruyorum ve bu adamla ilgili şeyleri büyütmeme kararı alıyorum, en azından yeni masamız belli olana kadar.

Garson uzaklaşıyor. Belli oldu, kaygılarımızın ve pişmanlıklarımızın hesabını da artık o almayacak. Bu gecenin hesabı bir hayli ağır olacak. Bakışıyoruz ben ve tanımadığım adam. O tüm gece susmayı tercih edecek gibi bakıyor, bense yine tüm hayatımı sofra bezi gibi yeni masamıza sermeye hevesli hevesli. Biraz ayakta bekliyoruz. Gözlerimi ve fikirlerimi ondan kaçırmaya çalışıyorum tüm gücümle. Yeni masamız belli oluyor. Loş ve hoş bir masa. Ne yalan söyleyeyim, beni bir anda dünyadan koparacak kadar herkese uzak olması içimi ısıtıyor. "Umarım koptuğum yerden bu adam tamamlamaz beni.." diye dua ediyorum kor olan içimden.

Oturuyoruz masamıza. Ben ve tanımadığım adam o meyhanenin kuyruğu oluyoruz birden. Uzak ama bağlıyız. Kendimize, o masaya getirtmediklerimize, meyhanemize... Ben anlamlandıracak bir şeyler ararken adam anlamını yitirsin istiyor tüm sözcükler. O kadar az konuşuyor ki... Bazen bir şarkı söylesin istiyorum. En azından sevdiği kelimeleri bilmek için... Bazen de ben şarkı mırıldanıyorum içimden, çok konuşmamak için. Korkuyorum bu çok tanıdığım semtte tanımadığım bir adamın misafiri olduğum masadan kalbime misafir kalkmaktan.

Siparişe karışmıyorum. Rakı içeceğiz kesin. Tüm tanışmayanlar rakıyla tanışırlar ya böyle semtlerde. Deniz gülüyor, kadehler parlıyor. Planlamadığım bu akşam şimdilik iyi gidiyor. O kadar güzel hissediyorum ki tüm yanlışlarım kayboluyor sanki. Hata ettiğim hiçbir şeyin konusu açılmıyor masada. Yalanlarımız var söylememiz gereken ama gerek kalmıyor. Kimse hiçbir şey vadetmiyor, dertler konuşuluyor, derman olunmuyor. Bu bizi dürüst kılıyor. Sessiz bir anlaşma imzalanıyor masada: "Ne ben tanımadığım adama derman olacağım ne de o bana." Bir gece böyle bitecek, bir ömür kalacak bu masa burada. Bu kadar kopuk, bu kadar belirsiz içilecek üzerinde birkaç kadeh daha. "Belki yıllar sonra gelir yine otururuz," diye geçiriyorum içimden istemsiz.

Uzaklaştıkça uzaklaşıyoruz.

Gece bittikçe azalıyoruz.

Onu çok iyi tanıyorum. O benim en iyi dostum oluyor bu gece. Zamanı durdurmak istiyorum dostum için ama bizden hızlı gidiyor kadehler. Hafif kadehlerin etkisiyle biz de hızlı gidiyoruz. Adamın da biraz çenesi açılıyor içtikçe. Pek arası yok rakıyla ama güzel içiyor. İçtikçe güzelleşiyor sanki masamız. İçtikçe daha güzel gülüyor. Ve ben içtikçe saymayı bırakıyorum. Daha derin konulara giriliyor, gülümsemeler artıyor. O yine az konuşuyor da benim çenem durmuyor. Gecenin sonunda onu kıskandığımı fark ediyorum ve bu farkındalık yazdırıyor bana bu satırları. Sessizliğini kıskanıyorum, o gizemli hareketlerini...

O yönetiyor masayı, bu geceyi tümüyle gizli kılıyor.

Bir ışığı var adamın. O ışık gittikçe gözümü alıyor ya o ışığı bile kıskanıyorum. Benim gibi bir kadını böylesine gözlerinin içine hapsetmesini kıskanıyorum en çok. Bu gece benim aklımdan çıkmayacak ama o unutup gidecek diye deli gibi kıskanıyorum. Konuşmasa da ben dinleyebileceğim ya onu, en çok da bunu kıskanıyorum. Keşke tanımadığım adam olsam bu gece.

Uzaklaştıkça uzaklaşıyoruz.

Gece bittikçe azalıyoruz.

Bir adamı bir gecelik dert ortağınız yaptınız mı hiç? Kuyruğunuzu kıstırıp sonunda yazdınız mı onu? Herkes böyle kolay yapışmıyor kalemine. Bana ne yaptığını bilse üzülürdü adam. Tanımadığım adam "Çok güzelsin," dedi giderken. Çok güzeldim ben o gün, bir sonraki günün manzarasına yakışmayacak kadar güzeldim.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Alper Canıgüz

ALPER CANIGÜZ: "SHERLOCK HOLMES BİR MARKAYA DÖNÜŞMÜŞ DURUMDA"

Okan Çil

Yüz yılı aşkın bir zamana karşın Sherlock Holmes hâlâ daha dünyanın en çok tanınan ve en çok sevilen dedektifi olarak kabul edilir. Bunda edebiyatın olduğu kadar, film ve dizi sektörünün de büyük bir payı var elbette.

Sherlock, farklı çevirmenler ve birbirinden yetenekli oyuncularla karşımıza çıkarken, biz de onu konuşmak için polisiye edebiyatımızın önemli isimlerinden biri olan Alper Canıgüz'e başvurduk. Canıgüz bize Sherlock'u, Doyle'u, polisiye edebiyatın durumunu ve Alper Kamu'yu anlattı.

"BİLGİNİN NE ZAMAN VE NEREDE İŞE YARAYACAĞI ASLA BİLİNEMEZ"

Sherlock Holmes'ün yazıldığı yıllarda polisiye edebiyatın popüler olduğunu biliyoruz, ancak Sherlock hepsinden büyük, hayal dahi edilemeyecek bir etki yaratıyor insanlar üzerinde. Sherlock Holmes'ü farklı kılan ve bu denli popüler hâle getiren şeyler nelerdi sizce?

Öncelikle hikâyelerinin çoğunun gayet zekice yazılmış, parlak, sürükleyici metinler olmasıdır diye düşünüyorum. Bir de, Holmes'un, janrın ilk büyük dedektifi değilse de ilklerinden biri olması, diyelim. Dupin'den çok daha fazla macerasının bulunması ve nihayet, zamanın ruhuna mükemmelen karşılık gelmesi. 19. yüzyıl sonları pozitivizmin büyük heyecan yarattığı bir dönem ve Holmes'un metodolojisi, başlangıçta ne kadar açıklanamaz görünürse görünsün, doğru (bilimsel) yaklaşımla her muammanın mantıklı bir çözümü olduğu kabulüne dayanır. Nitekim Holmes vakaları gayet mesafeli, soğukkanlı ve analitik bir mantık yürütmeyle çözüme ulaştırır. Tabii bu arada anatomiden botaniğe, grafolojiden kimyaya sınırsız bir ilgi alanı vardır ve bu alanlardaki gelişmeleri yakinen takip eder, hatta bazen kendisi de bilimsel deneyler yapar. Onun bu hâlini zaman zaman yadırgayan Watson'a hangi bilginin ne zaman ve nerede işe yarayacağının asla bilinemeyeceğini söyler ve en içinden çıkılamaz görünen bazı vakalarda farklı konulardaki derin bilgisinden yararlanır. Yani bilim-teknoloji ilişkisine dair de önemli bir sözü vardır dedektifimizin. Yazıldığı dönemde bu vasıflarıyla şöhret kazanan Sherlock Holmes zaman içinde kendini sürekli yenileyen bir markaya dönüşmüş durumda, tabiri caizse.

Sherlock Holmes, yazarı olan Arthur Conan Doyle'un üzerine çıkar çoğu zaman. Doyle da karakterinden pek hazzetmez ve onu öldürmek için çeşitli planlar yapar. Okurların baskı ve tacizlerine daha fazla maruz kalmak istemediğinden Sherlock'u yeniden diriltir sonra. Bir yazar olarak bu ilişkiyi nasıl değerlendirirsiniz?

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Doyle, Holmes'u öldürme gerekçesini daha ciddi meseleler üzerine yazmayı istemesiyle açıklar. Herhâlde doğrudur. Tabii bu işi yapabilmek için onu sonsuza kadar ortadan kaldırmak zorunda olduğunu düşünmesi enteresan konu cidden. Yeni bir şeyler denemenin, belki kendisini gerçek anlamda sınamanın tek yolunun hâlihazırda büyük başarı kazanmış bir önceki projeye ait dosyayı kapatıp kaldırmak olduğunu düşünmüş olmalı. Tabii emin olmak çok zor. Netice itibarıyla istediği hakikaten buysa, onu akıbetinin belirsiz kalacağı şekilde bir şelaleden değil de bir binanın tepesinden aşağı atması ya da ne bileyim, kafasına bir kurşun sıkarak öldürmesi daha sağlamcı bir yöntem olurdu, değil mi? Kim bilir belki de yazar burada gücünü üstümüzde denemek istemiştir? Nitekim, dediğiniz gibi okurlar Holmes'un ölümüne o kadar büyük bir tepki verir ki Doyle onu "hayata döndürmek zorunda kalır". Bu konuda spekülasyonun ötesine geçmek zor yani; ancak benim açımdan, yarattığı karakterin yazarın üzerine çıkması yerinecek değil gurur duyulacak bir durumdur.

"SHERLOCK VE DUPIN İLİŞKİSİ"

Doyle, Dedektif Dupin için, *"Poe yaşam soluğunu üflemeden önce dedektif öyküsü neredeydi?"* diye sorar. Bir varsayımda bulunur ve Sherlock Holmes'ün yazılmadığını varsaysaydık dünya polisiyesi nasıl olurdu sizce?

Geleneksel polisiye yapısının bir tasarım olarak bilinçli şekilde kullanıldığı ilk eser, malum, Edgar Allan Poe'nun *Morgue Sokağı Cinayeti* adlı uzunca öyküsü. Holmes hikâyelerindeki dramatik yapı da, vakaların çözümü de bu öykünün benzeri/devamı niteliğindedir. Nitekim sözünü ettiğiniz soruyla Doyle'un da bu konuda Poe'ya hak ettiği krediyi verdiğini görüyoruz. Yani Sherlock Holmes olmasaydı bir başka dedektif olurdu demek çok yanlış sayılmayabilir ancak Dupin olmasaydı polisiye edebiyatta durum ne merkezde olurdu, işte bu tartışmaya açık bir soru. Poe'nun eşsiz dehası su götürmez, o yönüyle belki o bu karakteri yaratmasa bugün başka türlü bir polisiye okuyor olurduk diye düşünülebilir. Ancak son zamanlarda kuşkulanmaya başladığım gibi edebiyat bir icat değil de keşif ise, muhakkak ki eninde sonunda birinin bu yapıyı ortaya çıkaracağını söylemek gerekir. Ha o noktada, aklıevvelin biri çıkıp aslında keşfin de bir icat olduğunu iddia ederse işi edebiyat araştırmacılarına, tarihçilere, felsefecilere ve nihayet Besim Dellaloğlu'na taşımak gerekir zannındayım.

Sherlock Holmes'ün farklı yazarlarca hâlâ yazılan varyantları olduğunu görüyoruz. Yüz yılı aşkın bir zamanda Sherlock pek çok ülkede, pek çok soruna karşı mücadele etti, kendini zamana karşı yeniledi. Bir karakterin kendini sürekli yeniden yaratmasına dair neler söylemek istersiniz? Bunun avantajları, dezavantajları nelerdir?

Benim kategorik bir karşıtlığım yok açıkçası bu duruma. Yaratıcı bir dolayımla günün anlatım biçimlerine adapte edilmiş yorumlar gayet ilgi çekici, derinlikli olabiliyor. Öte taraftan, mesela Guy Ritchie'nin yaptığı gibi Sherlock Holmes isminin arsızca tecimselleştirildiği, usta dedektifin adeta bir aksiyon kahramanına dönüştürüldüğü versiyonlardan pek hoşlandığımı söyleyemeyeceğim. İşin avantajı, dezavantajı bu durumlarda çoğunlukla olduğu gibi, ortaya çıkan eserin niteliğine göre değişiyor yani. Bunu layıkıyla değerlendirebilmek için ara sıra da olsa orijinal esere dönüp bir bakmakta fayda olduğu kanaatindeyim.

Doyle birbirinden gizemli hikâyeler yaratırken, dönemin polis teşkilatının onun yöntemlerini örnek aldığını, cinayet mahalli araştırmalarında Sherlock'un iz sürücülüğünden etkilendiğini biliyoruz. Peki günümüz kriminolojisiyle polisiye edebiyat arasındaki ilişki nasıl?

Teknik açıdan bu ilişkinin geleneksel polisiyenin yararına olduğunu söylemek zor herhâlde. Mesela *Columbo* gibi bir dizinin yerini bugün *CSI*'in alması entelektüel açıdan muhakkak ki geri bir adım. Tabii bu sıkıntıyı aşmak yine polisiyecilere düşüyor; teknolojik donanımın "muammanın" etraflıca çözümü için yeterli gelmediği bir paradigma oluşturmak bana çıkar yol gibi görünüyor.

"ALPER KAMU ÇOCUKKEN OLMAK İSTEDİĞİM YETİŞKİNİ TEMSİL EDER"

Alper Kamu'yu bilmeyenimiz yok. *Oğullar ve Rencide Ruhlar, Cehennem Çiçeği* ve üçüncü kitabı *Kıyamet Park*'la maceralarına devam eden Alper Kamu da bir dedektif. Fiziken çocuk, ama zihnen müthiş bir deha; bir de hiç büyümüyor. Peki sizin Alper Kamu'yla ilişkiniz nasıl?

Alper Kamu hikâyelerinin beni diğerlerine göre bir nebze daha fazla yorduğu, hatta yıprattığı gerçek. Belki bunda Doyle ile Holmes arasındaki türden bir ilişkiyi biz ikimize vehmetmemin de etkisi oluyordur. Hep beş yaşında kalsa da, yaşadıklarının kahramanı dönüştüreceği gerçeğini akılda tutmak gerekiyor ve bir kez ileri doğru bir adım attığınızda geri dönemeyeceğiniz bir yolculuk bu. Birkaç kez söyledim, Alper Kamu benim çocukluğumu değil, çocukken olmak istediğim yetişkini temsil eder. Yanlış tercihler yapıp da sonunda bana benzemesini istemem.

Alper Kamu'yu ilerleyen süreçte beyazperdede, dijital platformlarda görebilecek miyiz? Bu yönlü çalışmalarınız var mı?

Bu konuda dediğiniz türden herhangi bir teklif, öneri gelmedi. Hatta aslına bakarsanız bu türden tekliflerin gelmediği kitapların sadece Alper Kamu maceraları. Bir sebebi vardır muhakkak.

Polisiyeyle ilgilenen gençlere buradan neler söylemek istersiniz?

Edebiyatla ilgilenen herkese söyleyeceğim şeyi: Bilebildiğim kadarıyla iyi yazmanın ön koşulu iyi bir okur olmak. Eleştirel düşünceyi metnin rehberliğini reddetmekle karıştırmadan, ön yargısız, iyi niyetle, mümkün olduğu kadar çok okumak.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

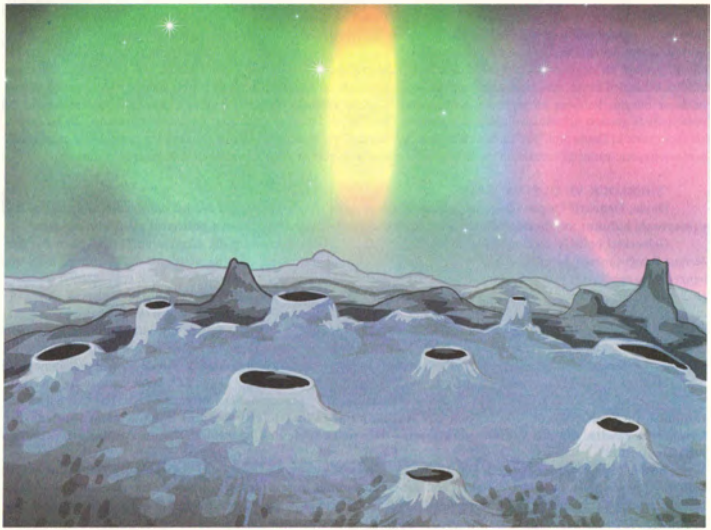

İngilizceden Çeviren:
Selim Bektaş

Aleyna Rentz

KAZI

Ay'ı parçalıyoruz. Kadınlar onu parmaklarına takıyor; nişanlıları ise *Şahane Hayat*'taki George Bailey'le, onun Ay'ı kementle yakalayıp eve getirme isteğiyle ilgili şakalar yapıyor. Ay'dan kol düğmeleri, avukatları ve iş adamlarını ortak paydada buluşturuyor. Ay parçaları kulak memelerinden sarkıyor ve el çantalarını tutturuyor. Kızım Ay'ın yüzeyinde kazmalı küçük adamlara iyi geceler diyerek gökyüzüne el sallıyor. Sıska ve solgun, kuru et adamlar diyor onlara. Bazen park yerlerinde inzivaya çekilenleri görüyor ve ben onu uzaklaştırıyorum. Anne bak, diyor bense ona parmakla göstermenin kibar bir davranış olmadığını söylüyorum. Büyüdüğünde ona vermek için bir parça satın aldık, yirmi dört ayar altından bir zincire takılı bir Ay parçası. Kocamın değil, benim fikrim. O gitti. Bir gece gözyaşları içinde artık dalgasız bir okyanusa tahammül edemeyeceğini söyleyip gitti. Yani havaya sıçradı demek istiyorum. Öyle bir gidiş. Bunun böyle olacağını bilmeli, bilekliğim mısır gevreğinin sütünde her dalgalandığında gözlerinde beliren uzaklığı gözümden kaçırmamalıydım. Yerçekimi kuvveti yerine kendi çekimine kapılan bir adamdı. Bir trajedi ama ne yaparsın? Erkek arkadaşım Mars'ın sıradaki olduğunu söylüyor. Yüzüğümün kırmızı, parlak ve mikroskobik canlılarla dolu olacağına yemin ediyor. Kurumuş et adamlar mı, diye soruyor canım kızım. Hayır, diyoruz, onlar değil. Ay tamamen tükendiğinde onlara ne olacağını soruyor. Ay tamamen tükenmeyecek tatlım, senin için değil. Kolyeni karanlık pencereye tutman ve gözlerini kısman yeterli.

Anne bak, diyor bense ona parmakla göstermenin kibar bir davranış olmadığını söylüyorum.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

İrfan Kurudirek

YOLUN YARISI

Yorucu bir günün ardından oturduğum yerden uzun bir süre dışarıyı izledim. Sıradanlaştırdığımız kent kaosunun ardından doğadaki yaşama uyum sürecimiz biraz sıkıntılı oldu. Her sabah erken kalkıp onlarca kilometre yürümek ve alıştığımız düzenin tüm bileşenlerini yok sayan, çizdiğimiz tüm sınırları daha önce hayalini dahi kurmadığımız yerlere taşıyan bu yaşamı henüz sindirmeye başlamışken bir süredir hiçbir yerden haber alamamanın dayanılmaz hafifliğiyle arkama yaslandım. O akşam konaklayacağımız yere vardıktan hemen sonra sis çöktü ve tahminlerde olmayan garip bir yağmur başladı. Kahvaltıyı geç yapmış olsak, bir nefes molası fazladan versek, varacağımız bir durağa biraz geç kalsak yolumuzu kaybedebilirdik. En azından ben kesin kaybolurdum. Çünkü kaybolmak çok güzel.

Uzun yürüyüşler daha şeffaf yapıyor insanı, bir müddet sonra kendinden sıyrılıp başkası oluyorsun. Öyle ki işimden istifa ettim, sevgilimi terk edip yola düştüm, iş bulamadım, Rusya'da lokanta açıp batırdım, hapis yattım, tütün sattım, kızımın nişanını yaptım, tek başıma tüm Likya yolunu yürüdüm, ilk tepede vazgeçtim, kent hayatını bırakıp yeşillikler içinde pansiyon açtım, gelenlere kızdım, gidenlere küstüm, kısacası sözü tesir eden herkes oldum. Kendimi karşımdakinin yerine koymadım, karşımdaki oldum. Çünkü bu uzun yürüyüşlerde kolayca sıyrılabiliyorsun kendinden. Adımların belli bir seyirde devam ederken bir bakıyorsun çiçek kokuları seni çocukluğuna taşıyor. Bahar gelmiş, en sıkıcı derslerini öğretmen bahçede işliyor, içinde beslenme çantası telaşı, dizlerinde çim lekesi var. Dünya diyorsun, işittiğin tezahürat kadar. Pantolon değil mi, ne de olsa annen yıkar.

Çoğunluğun ilgi alanına girmeyen bu yerde eski bir kanepeye uzanıp yolun yarısının muhasebesini yapıyorum. Bizi çürüten şey bu alışmış olma hissi işte. Yeni bir şarkıya bile cesaretimiz yok çoğu zaman. Hep eskilerde duraksıyoruz. Döngümüz hep belirli bir düzende ilerliyor. Ama o kanepeden kalkıp bi' cesaret tebessümünden şüphe duymadığın bir yüze, yükünün bohçasını kolunun yettiği kadar açıyorsun. Düştüm diyorsun, takıldım diyorsun, zorladım diyorsun. Beraberce bohçanı ayıklıyorsun. Taşımanın lüzumsuzluğunu sana en iyi 107.845 adım öğretiyor. Bir yudum fazla suyun bile omuzlarını deştiği bu yolda hafifledikçe adımların anlam kazanıyor. Hafifledikçe başını kaldırıp manzaraya bakıyorsun. Hafifledikçe adımların sıklaşıyor. Hafifledikçe ciğerlerini bin yıllık zeytin ağacının gölgesiyle dolduruyorsun. Bu hafiflik sana yeni bir kimlik veriyor, sanki o yolda yere basmıyor da ufaktan uçuyorsun. Hem uçmak biraz da gayret işi. Değil mi?

Dışarıyı izlediğim camın kirli olduğunu fark ediyorum, sonra gözüm içerideki sobaya ilişiyor, üstünde çaydanlık, hemen bitişiğindeki masada yaralar sarılıyor, başka bohçalar ayıklanıyor, az kullanılmış kanatlar takılıyor, çantalarda kalan yiyecekler bölüşülüyor. İşte tüm bu sevecenliğin temelinde kentin gürültüsü ve nezaketsizliği yatıyor. Bizler, trafik ışıklarındaki sabırsızlığa tahammülü kalmamış, her konuyu sürekli aynı isimlerin tartışmasından yılmış, nefes aldığımız yerlerde boğazımızın sıkılmasından kaçmış, başımızın üstünde yalnızca gökyüzünü dileyen insanlarız.

Ertesi gün sarp kayalıklardan tırmanırken muhasebeye kaldığım yerden devam ediyorum. Soluklanmak için durduğum bir molada dönüp bakıyorum, maviyle yeşilin o eşsiz uyumu zihnimde çok kısa bir süre yer ediyor. Elime çok sayıda fırsat geçmediğini ve kaçan fırsatlara çok fazla pişmanlık yüklediğimi görüyorum. Ne acı. Bu vesileyle kendime yeni bir öğüt buluyorum, diyorum ki sen zaten ağırsın, başkalarını taşıma.

Yol güzel. A noktasından B noktasına yalnızca amacı olan adımlarla gidiyorsun. Bunu eline avucuna yaz.

Yolu bilen kenarda kısık sesle konuşmasın, öne geçsin artık. Adımlarımız ziyan oluyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

AMA ÖNCE İZİN VER DE BİR SELFIE ÇEKİNEYİM

Sesli Düşünüyorum #8

1. Sosyal medya görgüsüne dair bir önceki kuşak pek bir şey bilmiyor ama yeni nesil kendi içinde bir kurallar bütünü oluşturmuş durumda. Mesela, birisinin fotoğrafını story'ye eklemeden önce gerekli izinleri ("Bu nasıl, ekleyeyim mi?" türünden sorularla) alıyorlar. Gerektiği yerde, arkadaşlarını kurtarmak için kendilerinin yanında onlara da rötuş yapıyor, burunlarını küçültüp alınlarındaki çizikleri yok ediyorlar. Bir önceki nesil, bu konuda çok hoyrat. Kötü çıktığım ve habersiz eklendiğim tüm fotoğraflar kırk yaş üstü birileri tarafından çekildi ve iznim dışında paylaşıldı. (Sonra hepsine bir mağara adamına anlatır gibi bunun hoş olmadığını anlattım.)

2. Bir düğünde eğlenip dans ederken yanıma gelen yirmi iki yaşındaki kadın videomu gösteriyor ve soruyor: "Ekleyeyim mi?"

3. Birinin özel alanına girdiniz, evindesiniz ve oradaki bir detayı fotoğraf olarak atıyorsunuz. Burada üst kuşak daha hassas. Yatak odanızdaki bir tablonun fotoğrafını kırk yaş üstü bireyler (özele saygı!) paylaşmazken, yirmi iki yaşındakiler estetik buldukları detayları paylaşabiliyorlar. Demek ki yeni nesil için estetik daha önemli? (Tamamen sesli düşünüyorum.)

4. Dünyanın ilk selfie'si 1839 yılında çekilmiş. Robert Cornelius tarafından. Pek selfie'ye benzemiyor tabii ama o zamanın şartları için baya iyi bir selfie denebilir. Bir de 1913 yılında Rusya'nın son çarının en genç kızı Anastasia'nın mektup arkadaşına göndermek üzere çektiği bir ayna selfie'si var. (*Anastasia Nikolaevna selfie* diye aratırsanız, günümüz asansör selfie'lerine de hayli benziyor.)

5. İnternet ilk yaygınlaştığında daha iyi bir yerdi; hiç tanımadığım insanlara sevdiğim filmlerin DVD'lerini falan gönderdiğimi hatırlıyorum. Şimdi daha toksik bir yer ki o toksikliğe giden yolların taşlarını gururla döşediğimi de itiraf etmeliyim. Gençlik diyelim...

6. Dünyanın ilk selfie'si kadar önemli bir şey var. Steve Jobs'ın ilk iPhone tanıtımında, ekranı kaydırması. Yani, o hareketin (*timeline* geçme hareketi ya da fotoğrafa *zoom* yapmak için iki parmağın kıstırılmasından bahsediyorum) tüm dünyaya tanıtıldığı anı YouTube'da izleyebilirsiniz. Aynı andan bir tane daha var: Michael Jackson'ın ilk *moon walk* yaptığı an. İkisini izleyip seyircilerin tepkisinin ne kadar benzediğini görebilirsiniz – demek ki seyirci kaymalı-kaydırmalı şeyleri çok seviyordur.

7. Elon Musk, Twitter'ı satın almasıyla herkesin tek bir account'a sahip olacağına dair bir şeyler de söyledi. Anonimlik, internette ifade özgürlüğünün sağlanması için önemli bir araç. Paul Valery sanıyorum (açıp bakmıyorum) kurmaca ve ifade özgürlüğü ilişkisini, yazar ve yaratmış olduğu karakter arasındaki bağdan hareketle kuruyordu: "Bunu ben söylemedim, karakter söyledi." Hâliyle, internetteki troll'lerin varlığı, bu ifade özgürlüğünün devamlılığı açısından mühimdir, denebilir?

8. Bir arkadaşım bir iş görüşmesinde kendine en çok hangi konuda güvendiği sorusuna verdiği "Google'da her şeyi bulabilirim" yanıtıyla işe alındığını iddia ediyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ışık hızıyla yarışabilecek birkaç şey:

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

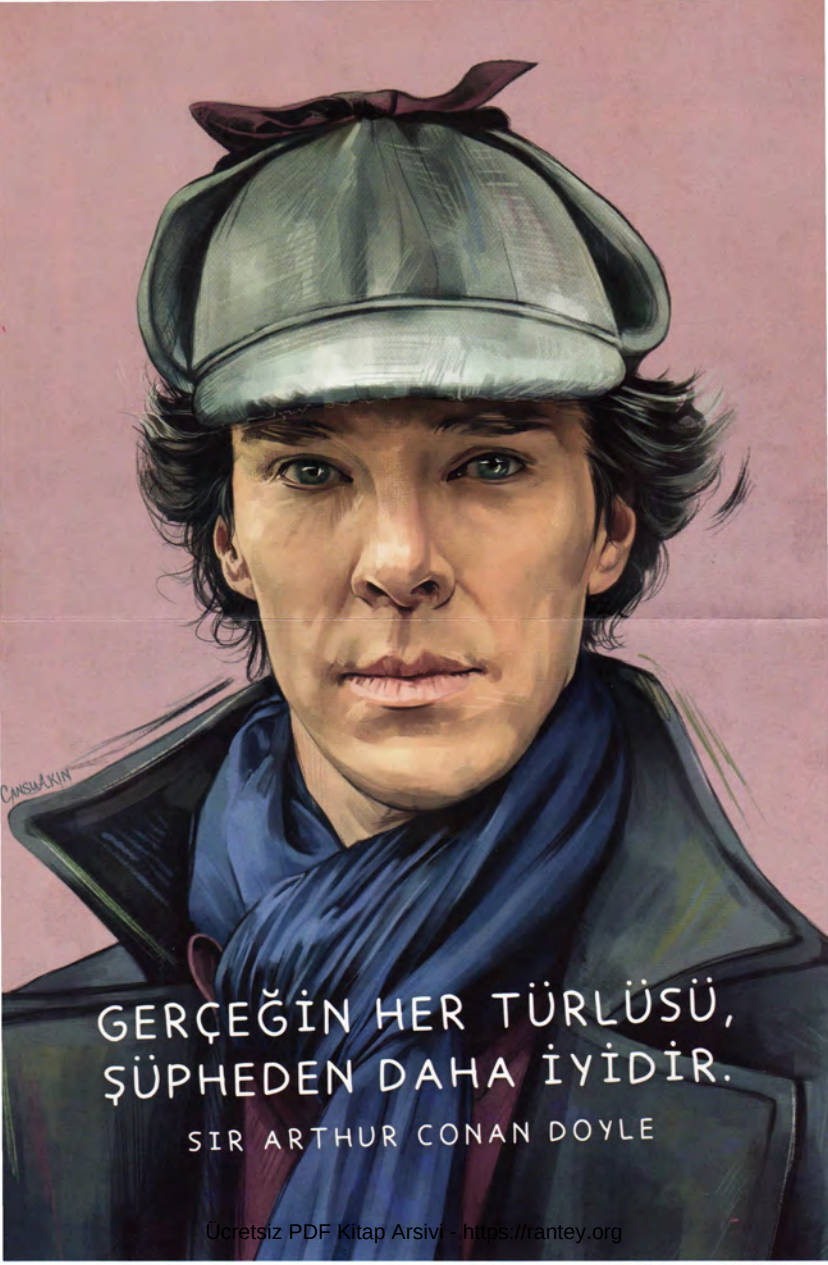

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

CHRISTY BROWN

Hemen bir defter kaptım ve yazmaya başladım. Ne yaptığımın farkında değildim. Orada öylece oturmuş olarak aklıma gelen her şeyi yazıyordum. Birbiriyle hiç ilgisi olmayan bir kelime, cümle, paragraf salatasıydı. Boyalarımı karıştırıp tek bir renk oluşturmaya benziyordu. Yeni oyuncağıyla büyülenmiş bir çocuk gibi oynuyordum kelimelerle; önce yazıyor, sonra da endişe içinde okuyordum. Daha sonra onları birleştirmeye başladım ve bir zamanlar boyalarımla yaptığım gibi onlara bir şekil vermeye çalıştım. En sonunda yazdıklarımın içine düşüncelerimi de kattım, böylece, bir süre sonra sözcük olmaktan çok fikir; dağınık şekillerden çok düşünce ifade etmeye başladılar. Ayak parmaklarımla yazmayı beş yaşımdayken öğrenmiştim, fakat, bunun bana yeni bir hayatın anahtarını sunacağını anlamam için on yedi yaşıma kadar beklemem gerekmişti. Bununla yeni düşünce diyarları keşfedebilir, diğerlerinden bağımsız yaşayabileceğim, kendime ait bir dünya kurabilirdim. Nasıl ki Peter ve diğerleri kendi evlerini tuğlayla yaptılar, şimdi ben de sadece ev değil, kendime ait bir dünya; tuğla ve kireçten değil, düşünce ve fikirlerden oluşan kocaman bir dünya yapabilecektim.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org